

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Ελευθέριος Κέλλης ¹, Παναγιώτης Ιωακειμίδης Π.², Ανδρέας Ζαφειρίδης Α.¹,
Βασιλική Μάνου ³, Βασίλης Γεροδήμος Β.³ και Σπύρος Κέλλης.²

¹ΤΕΦΑΑ Σερρών, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

²ΤΕΦΑΑ Θεσσαλονίκης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

³ΤΕΦΑΑ Τρικάλων, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Περίληψη

Η ιδέα για μια ειδική αντιμετώπιση των νεαρών ταλαντούχων αθλητών ξεκίνησε από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Τα πιο γνωστά συστήματα είναι αυτά της Σοβιετικής Ένωσης, της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας. Σε όλα τα συστήματα, στόχος ήταν η δημιουργία μαθητών - αθλητών που θα διακρίνονται σε διεθνές επίπεδο. Στις χώρες τις ανατολικής Ευρώπης (Ανατολική Γερμανία, Βουλγαρία, Ρουμανία) και τη Σοβιετική ένωση, η ανίχνευση ξεκινούσε από τις μικρές τάξεις του Δημοτικού σχολείου όπου οι επιλεγμένοι αθλητές κατευθύνονταν σε αθλητικά σχολεία, σχολές ή οικοτροφεία. Κύριο χαρακτηριστικό του συστήματος ανίχνευσης, ήταν ο ενιαίος προπονητικός και αγωνιστικός σχεδιασμός και η κεντρικά καθοδηγούμενη διαδικασία αλλά και η στενή και διαρκής σύνδεση του σχολικού με τον εξωσχολικό αθλητισμό. Ένα από τα πιο γνωστά σύγχρονα συστήματα εφαρμόζεται στη Φινλανδία. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι η αποκέντρωση, η εξειδίκευση σχολείων σε ορισμένα αθλήματα, η διευκόλυνση στην πρόσβαση των αθλητών – μαθητών στα σχολεία και η υψηλή χρηματοδότηση. Μια ενδιαφέρουσα προσέγγιση εφαρμόζεται στην Αυστραλία, όπου δεν υπάρχει ένα ενιαίο σύστημα αθλητικών σχολείων αλλά εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα με στόχο τον ευνοϊκότερο συνδυασμό αθλητισμού και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης. Συμπερασματικά, η ανασκόπηση των συστημάτων αθλητικών σχολείων στο διεθνή χώρο δείχνει ότι βάση ενός συστήματος είναι η αναγνώριση και η αντιμετώπιση του αθλητικού ταλέντου ως ένα χαρισματικό άτομο, που πρέπει να αξιοποιηθεί, η αυστηρή επιλογή των εισακτέων μαθητών, η ίδρυση και λειτουργία αυτόνομων αθλητικών σχολείων και η ανάγκη για διαρκή επιστημονική υποστήριξη των αθλητών υψηλού επιπέδου.

Λέξεις Κλειδιά: αθλητικά σχολεία, τάξεις αθλητικής διευκόλυνσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιδέα για μια ειδική αντιμετώπιση των νεαρών ταλαντούχων αθλητών έχει απασχολήσει τα βόρεια ευρωπαϊκά κράτη από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Τα βρετανικά δημόσια σχολεία υπήρξαν πρωτοπόρα σε αυτόν τον τομέα, αλλά μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο οι τέως ανατολικές ευρωπαϊκές χώρες ανέπτυξαν συστήματα ανεύρεσης και ανάπτυξης ταλέντων σε μια κλίμακα άνευ προηγουμένου.

Τα πιο γνωστά συστήματα είναι αυτά της Σοβιετικής Ένωσης (από το 1952) και της πρώην Ανατολικής Γερμανίας (δεκαετία του 1960), όπου ταλαντούχοι μαθητές-αθλητές συγκεντρώνονταν σε ειδικά σχολεία. Η Σουηδία ξεκίνησε το πρόγραμμά της το 1967 όταν διάφορες αθλητικές ομοσπονδίες άρχισαν να πειραματίζονται με εφαρμογή προγραμμάτων που είχαν ως στόχο να προσελκύσουν τους καλύτερους αθλητές 16-19 ετών σε επιλεγμένα γυμνάσια. Το σουηδικό μοντέλο υιοθετήθηκε και από τους Φιλανδούς στα τέλη της δεκαετίας του 70. Οι Ηνωμένες Πολιτείες επίσης αποτελούν ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα συστήματος, όπου το σύνολο σχεδόν του υψηλού αθλητισμού έχει ενσωματωθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Σήμερα ένας μικρός αριθμός αθλητών μπορεί να αποκατασταθεί επαγγελματικά μετά τη λήξη της αθλητικής τους σταδιοδρομίας χωρίς να έχει ένα ακαδημαϊκό πτυχίο ή μια εξειδίκευση. Οι περισσότεροι αθλητές δεν ασχολούνται με το χώρο του αθλητισμού μετά το τέλος της σταδιοδρομίας τους. Αυτό δείχνει πόσο σημαντικό είναι ο αθλητής να έχει ένα ακαδημαϊκό πτυχίο.

Με βάση αυτή την λογική οι διάφορες χώρες έχουν δώσει ιδιαίτερη προσοχή στο να δημιουργήσουν ένα σύστημα όπου οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να προπονούνται σε ένα υψηλό επίπεδο, αλλά και από την άλλη να μην μειονεκτούν σε σχέση με τους συναδέλφους τους ως προς την ικανότητα να διεκδικήσουν επί ίσοις όροις μια θέση στην ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση.

Στη συνέχεια θα εξετασθούν συστήματα κρατών υποστήριξης αθλητών που βρίσκονται στην αναπτυξιακή φάση της αθλητικής τους σταδιοδρομίας. Η ανασκόπηση των συστημάτων πραγματοποιείται σύμφωνα με τη χρονική περίοδο της εφαρμογής τους. Αρχικά, εξετάζονται τα σημαντικότερα από τα παλαιότερα συστήματα κρατών, τα οποία αν και δεν ισχύουν σήμερα (Σοβιετικής Ένωσης, Ανατολικής Γερμανίας, Βουλγαρίας), αποτελούν διαχρονικά πρότυπα λόγω της μεγάλης αποτελεσματικότητας που εμφάνισαν κατά τη διάρκεια εφαρμογής τους. Στην συνέχεια εξετάζονται μια σειρά από σύγχρονα συστήματα κρατών (Φινλανδίας, Σκωτίας, Ρουμανίας και Αυστραλίας), τα οποία εφαρμόζονται σήμερα και έχουν παρουσιάσει θετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή τους.

Σοβιετική Ένωση

Ο σχεδιασμός και η δημιουργία του συστήματος αθλητικών σχολείων στη Σοβιετική Ένωση έλαβε χώρα μετά το 2^ο παγκόσμιο πόλεμο. Η θεσμοθέτηση των ειδικών σχολείων για αθλητές αποτέλεσε μέρος της γενικότερης ίδρυσης σχολείων για ειδικές κατηγορίες μαθητών. Τα σχολεία αυτά ιδρύθηκαν στην τελική τους μορφή στα τέλη της δεκαετίας του 1950, με μια ενδιάμεση φάση ειδικών σχολείων από το 1945 έως το

1950. Τα σχολεία αυτά ήταν διοικητικά ανεξάρτητα ενώ η επίβλεψή τους ανήκε σε διάφορα υπουργεία.

Το σύστημα των αθλητικών σχολείων πέρασε διάφορες φάσεις αναδιοργάνωσης ανάλογα με τις απόψεις των διαφόρων καθεστωτικών κυβερνήσεων. Τελικά αποφασίστηκε ο συντονισμός των αθλητικών σχολείων να γίνεται από ένα υπουργείο ενώ η οργάνωση του θεσμού ακολούθησε το μοντέλο των ειδικών σχολείων στις τέχνες.

Στόχος των αθλητικών σχολείων ήταν να δημιουργήσουν μαθητές-αθλητές που θα διακρίνονταν σε ολυμπιακούς και άλλους διεθνείς αγώνες. Τα αθλητικά σχολεία χωρίζονταν σε τρία επίπεδα:

1. Περιλάμβανε σχολεία με ειδικά προγράμματα για αθλητές παιδικής ηλικίας και των πρώτων σταδίων εφηβικής ηλικίας όπως επίσης και ειδικά σχολεία ολυμπιακού αθλητισμού.
2. Περιλάμβανε καθαρά αθλητικά σχολεία.
3. Περιλάμβανε αθλητικά σχολεία-οικοτροφεία.

Τη βάση του παραπάνω οικοδομήματος αποτελούσαν τα αθλητικά σχολεία για παιδιά και εφήβους. Παρόλο που ονομάζονταν αθλητικά σχολεία λειτουργούσαν εκτός της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και μπορούν να συγκριθούν με το σύστημα των αθλητικών συλλόγων που λειτουργούν στις δυτικές χώρες. Τα πρώτα «σχολεία» αυτής της μορφής λειτούργησαν το 1936, ενώ στα τέλη του 1967 υπήρχαν 3000 «σχολεία» τα οποία απασχολούσαν 800.000 παιδιά. Τα σχολεία αυτά, δεν μπορούσαν να εκληφθούν ως σύστημα αθλητικών σχολείων, αφού δεν παρείχαν συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος του συνδυασμού εκπαίδευσης και υψηλού αθλητισμού.

Τα πρώτα ολοήμερα αθλητικά σχολεία λειτούργησαν το 1945. Τα ολοήμερα αθλητικά σχολεία είχαν ως στόχο να εφαρμόσουν ένα τέτοιο πρόγραμμα ώστε να διευκολύνουν το προπονητικό πρόγραμμα των αθλητών και να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες τους. Από το 1945 υπήρξαν πάρα πολλές αλλαγές στο πρόγραμμα λειτουργίας των σχολείων αυτών. Το 1970 ο θεσμός των αθλητικών σχολείων άρχισε να απασχολεί σοβαρά και την κεντρική διοίκηση, η οποία ξεκίνησε μια συντονισμένη προσπάθεια. Αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής ήταν η αύξηση της δημοτικότητας των αθλητικών σχολείων, αν και υπήρξε σκληρή κριτική του εκπαιδευτικού προγράμματος μαθημάτων από τους καθηγητές. Παρόλα αυτά, ο θεσμός των αθλητικών σχολείων ενισχύθηκε σημαντικά και μέσα σε δέκα χρόνια, 90.000 μαθητές φοιτούσαν σε περίπου 3000 τάξεις αθλητικών σχολείων.

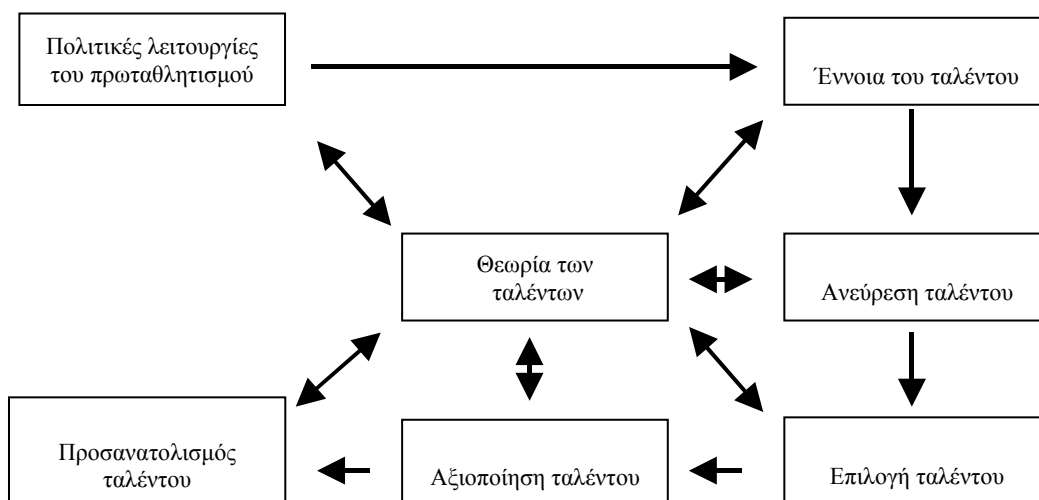
Στις αρχές του 1962 ιδρύθηκαν και τα αθλητικά οικοτροφεία, τα οποία αποτελούσαν τα σχολεία υψηλού αθλητισμού της Σοβιετικής Ένωσης. Το 1970 υπήρχαν 24 τέτοια ιδρύματα, ενώ υπήρξε πρόβλεψη για ίδρυση επιπλέον 24 σχολείων. Είναι πολύ σημαντικό να τονισθεί ότι το όλο σύστημα αθλητικών σχολείων στη Σοβιετική Ένωση βασίστηκε στην ιδέα ότι το αθλητικό ταλέντο είναι ίσο με το ταλέντο στα μαθηματικά ή τη μουσική. Αυτό σε συνδυασμό με την ανάγκη διάκρισης της χώρας σε διεθνές επίπεδο έδωσε την απαραίτητη ώθηση για την εφαρμογή του συστήματος σε εκτεταμένη μορφή.

Τα αποτελέσματα της εφαρμογής αυτού του συστήματος από την άποψη συγκομιδής μεταλλίων και διακρίσεων είναι λίγο-πολύ γνωστά σε όλους και δεν χρειάζεται να αναφερθούν. Για το λόγο αυτό, πολλές χώρες μελέτησαν το σοβιετικό σύστημα, ενώ και στις δυτικές χώρες έλαβε πολλές θετικές κριτικές, ειδικά ως προς την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιλογής και ανάδειξης ταλέντων.

Ανατολική Γερμανία

Είναι αναπόφευκτο όταν εξετάζει κάποιος τα μοντέλα ανεύρεσης, επιλογής και αξιοποίησης ταλέντων, να μην αναφερθεί στο μοντέλο που αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε στην πρώην Ανατολική Γερμανία τις περασμένες δεκαετίες. Αν και σήμερα λόγω των πολιτικών αλλαγών που προέκυψαν δεν υφίσταται πλέον ως ξεχωριστό κράτος, η επιτυχημένη για δεκαετίες συγκομιδή μεταλλίων σε διεθνές και ολυμπιακό επίπεδο, παρουσιάζει ενδιαφέρον για μελέτη ακόμη και σήμερα. Ωστόσο, η αξιολόγηση του συστήματος των ταλέντων της Ανατολικής Γερμανίας παρουσιάζει δυσκολίες, καθώς δεν υπάρχει ικανός αριθμός δημοσιεύσεων που να αναφέρονται σε αυτό.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος της Α. Γερμανίας παρουσιάζονται στο σχήμα 1.

Σχήμα 1. Παρουσίαση των στοιχείων της θεωρίας των ταλέντων.

Η επιλογή και η ανάπτυξη των αθλητικών ταλέντων στην Ανατολική Γερμανία αποτελούσε μια σύνθετη διαδικασία η οποία ξεκινούσε από το Νηπιαγωγείο-Δημοτικό σχολείο και συνεχίζονταν στο αθλητικό σχολείο και το σωματείο (βλ. πίνακα 1).

Αρχικά (στη δεκαετία του 1970), η ανίχνευση ξεκινούσε στη Δ΄ τάξη του Δημοτικού σχολείου, ενώ κατόπιν σταδιακά κατέληξε να πραγματοποιείται από τη Β΄ τάξη του Δημοτικού σχολείου.

Η στοχευμένη επιλογή στο Νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού

σχολείου αφορούσε αθλήματα με πρόωρη έναρξη. Το κομβικό σημείο της ανεύρεσης ήταν με την είσοδο στα αθλητικά σχολεία., η οποία ξεκινούσε για την παροδομία στην 3^η τάξη, για την ενόργανη και την κολύμβηση στην 4^η τάξη, το στίβο και τις αθλοπαιδιές στην 5-7^η τάξη και για τα αθλήματα μονομαχίας στην 8^η τάξη του σχολείου.

Κατά την περίοδο αυτή υπήρχε αξιολόγηση στα αθλήματα που διεξάγονταν στο σχολείο (σχολικός αθλητισμός), με εξαίρεση την ενόργανη και την κολύμβηση. Τα παιδιά που είχαν εισαχθεί στο σύστημα αξιοποίησης και δεν παρουσίαζαν την αναμενόμενη απόδοση, κατευθύνονταν σε μη διαδεδομένα αθλήματα και κυρίως σε αθλήματα που δε διεξάγονταν στα σχολεία.

Κύριο χαρακτηριστικό του συστήματος ανίχνευσης, ήταν ο ενιαίος προπονητικός και αγωνιστικός σχεδιασμός και η χρησιμοποίηση συγκεκριμένου αγωνιστικού συστήματος, κορύφωση του οποίου αποτελούσαν οι Σπαρτακιάδες. Τα παιδιά που διακρίνονταν στις Σπαρτακιάδες είχαν εξασφαλισμένη την είσοδό τους σε προπονητικά κέντρα και σε αθλητικά σχολεία.

Το αγωνιστικό σύστημα ήταν άμεσα συνδεδεμένο με την επιλογή και την αξιοποίηση των ταλέντων και προσαρμόζονταν ανάλογα με τους αγωνιστικούς στόχους του συστήματος επιλογής και αξιοποίησης ταλέντων. Οι αθλητικές επιδόσεις αν και ήταν το βασικό δομικό στοιχείο του αθλητικού συστήματος της Ανατολικής Γερμανίας δεν αποτελούσαν το αποκλειστικό κριτήριο αξιολόγησης. Ανάλογα με την ηλικία των αθλητών υπήρχαν (μέχρι την ενηλικίωση) ατομικά πλάνα επιδόσεων και κριτήρια αξιολόγησης που δεν περιορίζονταν μόνο στις επιδόσεις, όπως είναι η δεκτικότητα σε προπονητικές επιβαρύνσεις, η συχνότητα εμφάνισης τραυματισμών, η θέληση για προπόνηση κ.α.

Η εφαρμογή των προγραμμάτων προπόνησης, της αξιολόγησης και των αγώνων προκαθορίζονταν, ελέγχονταν και αξιολογούνταν κεντρικά. Αυτή η κεντρική καθοδήγηση που υπήρχε αποτελούσε το βασικό παράγοντα επιτυχίας του συστήματος.

Σημαντικά επίσης χαρακτηριστικά του συστήματος της Ανατολικής Γερμανίας ήταν η πραγματοποίηση της ανίχνευσης στο σύνολο του παιδικού πληθυσμού για την ανεύρεση ταλέντων και η κατεύθυνση αυτών για πολιτικούς λόγους, αποκλειστικά στα ολυμπιακά αθλήματα.

Κεντρικό ρόλο στο αθλητικό σύστημα κατείχαν τα αθλητικά σχολεία, τα προπονητικά κέντρα και τα αθλητικά σωματεία.

Πίνακας 1. Σύστημα αξιοποίησης ταλέντων στην Ανατολική Γερμανία.

	Π.Μ. /εβδ.	Ωρες /εβδ.	Δάσκαλοι /προπονητές	Συμμετοχή	Λειτουργίες/επιδράσεις/Στόχοι	Αριθμός μαθητών/Σχ. έτος
A Σχολικός αθλητισμός	2-3	2-3	Δάσκαλοι	Υποχρεωτική	Γενική υγεία, θέληση για εργασία, κίνητρα για επίδοση	~200.000 μαθητές/σχολ. έτος
B Σχολικές ομάδες	~1	~2	Κυρίως δάσκαλοι	Ελεύθερη συμμετοχή με προσανατολισμό στον αγωνιστικό αθλητισμό	Όπως Α + Ανάπτυξη των ταλέντων	~95% των μαθητών
Γ Αθλητικοί πυρήνες-ομάδες, κοινοτικές-δημοτικές ομάδες	~1-2	~2-4	Δάσκαλοι, προπονητές	Ελεύθερη συμμετοχή	Όπως στο Β + επιλογή ταλέντων	~10.000 (~50% των παιδιών)
Δ¹ Πυρήνες προπόνησης	~3-4	~3-8	Προπονητές & διπλωματούχοι προπονητές των προπονητικών κέντρων	Αξιολόγηση με αθλητικά κριτήρια	Μία επιλογή ανά έτος	~900 (~160.000 των αθλητών των προπονητικών κέντρων)
Δ² Προπονητικά κέντρα	~3-5	~6-13				
Δ³ Προπονητικά κέντρα περιφερειών	~3-6	~8-15				
E Παιδικά & εφηβικά αθλητικά σχολεία	~5-10	~10-30	Προπονητές & διπλωματούχοι προπονητές υψηλού αθλητισμού	Όπως στο Δ + πολιτικά κριτήρια	Παγκόσμιο επίπεδο, υποψηφιότητα για κατηγορία Z	20 (~5.000 μαθητές αθλητικών σχολείων)
Z Σύλλογοι	~7-14	~20-36	Όπως στο E	Όπως στο E	Παγκόσμιου επιπέδου	22 (~9000 αθλητές υψηλού επιπέδου)

Αθλητικά σχολεία

Συνολικά λειτουργούσαν είκοσι αθλητικά σχολεία (ένα σε κάθε περιφέρεια-νομό), και η φοίτηση στα αθλητικά σχολεία ήταν «υποχρεωτική» για αθλητές επιδόσεων. Ο χωρισμός των τάξεων πραγματοποιούνταν κατά άθλημα, ενώ η συχνότητα της προπόνησης κυμαίνονταν μεταξύ 5-10 Π.Μ./εβδομάδα. Με τη βελτίωση των επιδόσεων αυξάνονταν η σημασία της αθλητικής δραστηριότητας και μειώνονταν ο ρόλος του σχολείου. Τα τελευταία χρόνια είχαν δημιουργηθεί και σχολεία στα οποία η εσωτερικά φοίτηση ήταν υποχρεωτική. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι μαθητές έφθαναν στο abitur (απολυτήριο λυκείου μετά από εθνικές εξετάσεις), όπου βέβαια η ηλικία ολοκλήρωσης δεν είχε σημασία. Για την είσοδο και παραμονή των μαθητών στα αθλητικά σχολεία εκτός από τα αθλητικά υπήρχαν και πολιτικά κριτήρια.

Προπονητικά κέντρα

Η λειτουργία τους ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970, σε επίπεδο νομού ή περιφέρειας, όπου κάθε σωματείο είχε το δικό του προπονητικό κέντρο. Στα προπονητικά κέντρα υπεύθυνοι ήταν διπλωματούχοι γυμναστές-προπονητές, οι οποίοι καθοδηγούσαν και τους προπονητές που συμμετείχαν στην προπονητική διαδικασία και δεν είχαν πτυχίο γυμναστή.

Η συχνότητα προπόνησης ήταν 3-5 Π.Μ./εβδομάδα. Οι προπονήσεις πραγματοποιούνταν χωριστά για αγόρια και κορίτσια (συνήθως 10 αγόρια και 10 κορίτσια για κάθε άθλημα). Στόχος δεν ήταν αποκλειστικά η αγωνιστική επίδοση-ρεκόρ, αλλά η επίτευξη των στόχων του ενιαίου προπονητικού-αγωνιστικού σχεδιασμού.

Τα τελευταία χρόνια είχαν δημιουργηθεί πυρήνες προπόνησης κυρίως για ομαδικά αθλήματα. Οι πυρήνες αυτοί ήταν σε στενή συνεργασία με τα σωματεία και έτσι οι νεαροί αθλητές έκαναν δύο προπονήσεις με την ομάδα και 3 στο προπονητικό κέντρο. Οι πυρήνες αποτελούσαν το "σκαλοπάτι" για τα προπονητικά κέντρα.

Αθλητικά σωματεία

Συνολικά λειτουργούσαν σε όλη τη χώρα 22 μόνο αθλητικά σωματεία. Ο μικρός αριθμός των σωματείων επέτρεπε την καλύτερη λειτουργία τους και την αποφυγή αλληλοκαλύψεων αθλημάτων. Οι συνθήκες λειτουργίας τους ήταν τελείως επαγγελματικές, με πλήρη υποστήριξη (αθλητιατρική, ψυχολογική, βιοκινητική κ.α), ενώ η υλικοτεχνική υποστήριξη που παρέχονταν ήταν ανάλογη με τις επιδόσεις των αθλητών. Δεν υπήρχε καμιά απολύτως σχέση ή δεσμός μεταξύ της λειτουργίας των αθλητικών σωματείων με το μαζικό αθλητισμό.

Βασικές αιτίες της επιτυχίας του συστήματος αξιοποίησης των ταλέντων στην Ανατολική Γερμανία

Αιτίες οι οποίες έχουν αναφερθεί ως υπεύθυνες για την επιτυχία του συστήματος της Ανατολικής Γερμανίας είναι:

1. Η πολιτικοποίηση και επιστημονικοποίηση του συστήματος.
2. Η θεσμική εκπαίδευση των προπονητών, η οποία είναι σημαντική για τη λειτουργία του μοντέλου.
3. Η ολόπλευρη προπονητική και αγωνιστική καθοδήγηση των αθλητών.
4. Η κεντρική κατοχύρωση (κρατική) των βασικών προϋποθέσεων της λειτουργίας του όλου συστήματος.
5. Η πολύπλευρη προσωπική εξασφάλιση των συμμετεχόντων (αθλητών και προπονητών).
6. Η πολύ υψηλή κοινωνική εκτίμηση και αποδοχή των αθλητών υψηλών επιδόσεων.
7. Σωστή κατανομή των αθλητών σε σωματεία (υπήρχαν μόνο 22) και στα αθλητικά κέντρα καθώς και συστηματική προπόνηση των ταλέντων.
8. Η στενή και διαρκής σύνδεση του σχολικού με τον εξωσχολικό αθλητισμό.

Προβλήματα του συστήματος

Όπως είναι φυσικό το σύστημα που αναπτύχθηκε στην Ανατολική Γερμανία, όσο καλοσχεδιασμένο και αποτελεσματικό και αν ήταν, ήταν φυσικό να παρουσιάσει και προβλήματα. Τα προβλήματα του συστήματος τα τελευταία χρόνια εντοπιζόνταν τόσο στα πολλά κενά που υπήρχαν στην πυραμίδα των επιδόσεων σε ορισμένα αθλήματα (απουσία αθλητών με κορυφαίες, ή ενδιάμεσες επιδόσεις), όσο και στη μείωση των κινήτρων και του ενθουσιασμού για επίτευξη επιδόσεων.

Τροποποιήσεις στο σύστημα των ταλέντων

Οι νέες τάσεις που προσπάθησαν να συμπεριληφθούν και να εφαρμοσθούν στο πλαίσιο του συστήματος των ταλέντων της Ανατολικής Γερμανίας, αφορούσαν στην εφαρμογή της ατομικότητας της προπόνησης, καθώς επίσης και στον επαναπροσδιορισμό των κριτηρίων επιλογής των ταλέντων.

Αναφορικά με την εφαρμογή της ατομικότητας στην προπόνηση, αυτή πρέπει να βρίσκει εφαρμογή στο πλαίσιο του κεντρικού προγραμματισμού και ελέγχου. Οι προπονητές έπρεπε να εφαρμόζουν την αρχή της ατομικότητας τόσο ως προς τις προπονητικές επιβαρύνσεις, όσο και ως προς την τεχνική, αλλά και στις υπόλοιπες παραμέτρους της προπονητικής διαδικασίας.

Ο επαναπροσδιορισμός των κριτηρίων επιλογής των ταλέντων κρίθηκε απαραίτητος, καθώς η χρησιμοποίηση κριτηρίων (νορμών) σε διάφορα κινητικά, φυσιολογικά, ανθρωπομετρικά χαρακτηριστικά με αυστηρό τρόπο, οδηγούσε σε απομάκρυνση του αθλητή/τριας που δεν τα πετύχαινε (π.χ. σωματικό ύψος), με αποτέλεσμα αυτό να δημιουργεί σημαντικά προβλήματα σε ορισμένα αθλήματα.

Έγινε κατανοητό το γενικά αποδεκτό, ότι δηλαδή ελάχιστα αθλήματα παρουσιάζουν ένα ιδανικό τύπο αθλητή και πιθανά κενά σε ορισμένους παράγοντες επίδοσης είναι δυνατό να αναπληρωθούν από άλλους. Για το λόγο αυτό άρχισε να επικρατεί κάποια ελαστικότητα ως προς τα κριτήρια αυτά.

Επιπρόσθετα, κατά τα τελευταία χρόνια λειτουργίας του συστήματος, και για καθαρά οικονομικούς λόγους, σε αρκετές περιπτώσεις οι αθλητές που δεν πετύχαιναν τα επιθυμητά κριτήρια, κατευθύνονταν σε άλλα αθλήματα. Υπεύθυνοι για αυτό ήταν οι διευθυντές των προπονητικών κέντρων, των σωματείων και των αθλητικών σχολείων.

Συμπερασματικά, μετά από αρκετά χρόνια λειτουργίας του συστήματος ανεύρεσης και αξιοποίησης ταλέντων της Ανατολικής Γερμανίας, οι βασικές αρχές που διαμορφώθηκαν, ήταν η όσο το δυνατόν νωρίτερα έναρξη της προπόνησης, με την υψηλότερη δυνατή επιβάρυνση. Καθώς οι προπονητικές επιβαρύνσεις ήταν πολύ υψηλές, ως ταλέντα θεωρούνταν μόνο εκείνα τα παιδιά τα οποία προπονούνταν με ευχαρίστηση. Επιπρόσθετα, παιδιά απείθαρχα και με χαμηλή ικανότητα αυτοσυγκέντρωσης, θεωρούνταν ότι δεν ήταν κατάλληλα για πρωταθλητισμό.

Βουλγαρία

Στη Βουλγαρία αναπτύχθηκε ένα σύστημα λειτουργίας αθλητικών σχολείων το οποίο βασίστηκε στα αντίστοιχα της Σοβιετικής Ένωσης και της Ανατολικής Γερμανίας. Σήμερα το σύστημα αυτό δε λειτουργεί. Τα κύρια χαρακτηριστικά του βουλγαρικού συστήματος ήταν

Αθλητικές σχολές

Οι αθλητικές σχολές χωρίζονταν σε δύο είδη:

1. Παιδικές αθλητικές σχολές
2. Εξειδικευμένες αθλητικές σχολές

Παιδικές αθλητικές σχολές

Βασικός τους προορισμός ήταν η τροφοδοσία των αθλητικών σχολείων και των εξειδικευμένων αθλητικών σχολών με ταλαντούχους αθλητές, τους οποίους επέλεγαν και εκπαίδευαν στο αρχικό στάδιο της μακρόχρονης αθλητικής τους προετοιμασίας.

Άλλες από αυτές ανήκαν στο Υπουργείο Παιδείας και άλλες στη Γ.Γ.Α. Ανάλογα με το χαρακτήρα, το περιεχόμενο και τον προσανατολισμό της επιτελούμενης εργασίας διακρίνονταν σε παιδικές αθλητικές σχολές ανά άθλημα, ή σε παιδικές αθλητικές σχολές ολόπλευρης προετοιμασίας.

Εξειδικευμένες αθλητικές σχολές

Ήταν εξωσχολικά εκπαιδευτικά-αθλητικά ιδρύματα για προετοιμασία και εκπαίδευση των αθλητών αναπτυξιακών ηλικιών στα στάδια της αθλητικής ειδίκευσης (15-17 ετών), της αθλητικής τελειοποίησης (17-19 ετών) και των υψηλών επιδόσεων (19 ετών και άνω), για κάθε άθλημα χωριστά.

Προορισμός τους η προετοιμασία και η στελέχωση των εθνικών ομάδων με αθλητές υψηλού επιπέδου.

Δημιουργία και δομή των αθλητικών σχολών

Οι παιδικές αθλητικές σχολές ανήκαν στους συλλόγους και τα αθλητικά σωματεία της περιοχής όπου λειτουργούσαν.

Στα πιο μικρά μέρη, όπου δεν υπήρχε επαρκής αριθμός παιδιών και ειδικών προπονητών για λειτουργία παιδικών αθλητικών σχολών ανά άθλημα, λειτουργούσαν παιδικές αθλητικές σχολές ολόπλευρης προετοιμασίας.

Στις περιοχές και στα αθλητικά σωματεία όπου λειτουργούσαν αθλητικά σχολεία, υπήρχε η δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας εξειδικευμένων αθλητικών σχολών μόνο για τα αθλήματα που δεν καλλιεργούνταν στα αντίστοιχα αθλητικά σχολεία.

Σε μια περιοχή και σε ένα αθλητικό σωματείο μπορούσε να ανήκει μόνο μια παιδική

αθλητική σχολή και μια εξειδικευμένη αθλητική σχολή ανά άθλημα και μια παιδική αθλητική σχολή ολόπλευρης προετοιμασίας.

Παιδικές αθλητικές σχολές σε καθεστώς οικοτροφείου δημιουργούνταν μόνο για τα αθλήματα πρόωρης εξειδίκευσης (κολύμβησης, ενόργανης και ρυθμικής και ακροβατικής γυμναστικής, καταδύσεων και καλλιτεχνικού πατινάζ).

Για τα αθλήματα μη πρόωρης εξειδίκευσης παιδικές σχολές σε ημι-οικοτροφικό καθεστώς ήταν δυνατό να λειτουργήσουν μόνο για παιδιά της τετάρτης και πέμπτης τάξης του Δημοτικού.

Οργάνωση της επιλογής των παιδιών

Στις αθλητικές σχολές γίνονταν δεκτά τα πιο ταλαντούχα από αθλητική άποψη παιδιά της αντίστοιχης περιοχής, τα οποία δεν απέκλιναν από την κανονική ανάπτυξη από άποψη υγείας, φυσικής κατάστασης και πνευματικού επιπέδου.

Στις παιδικές αθλητικές σχολές οι ηλικίες που γίνονταν δεκτά τα παιδιά ήταν:

1. Ενόργανη γυμναστική (κορίτσια), ρυθμική γυμναστική και καλλιτεχνικό πατινάζ - από 5-6 ετών.
2. Ενόργανη γυμναστική (αγόρια), κολύμβηση, καταδύσεις, ακροβατική γυμναστική - από την πρώτη τάξη του Δημοτικού.
3. Στις παιδικές σχολές των υπόλοιπων αθλημάτων και στις παιδικές αθλητικές σχολές ολόπλευρης προετοιμασίας – από την τρίτη τάξη του Δημοτικού.

Στις εξειδικευμένες αθλητικές σχολές οι ηλικίες υποδοχής ήταν:

1. Ρυθμική γυμναστική και καλλιτεχνικό πατινάζ - από την τρίτη τάξη του Δημοτικού.
2. Ενόργανη γυμναστική, ακροβατική γυμναστική και καταδύσεις - από την τετάρτη τάξη του Δημοτικού.
3. Κολύμβηση - από την πέμπτη τάξη του Δημοτικού.

Τα παιδιά-υποψήφιοι για τις παιδικές και εξειδικευμένες αθλητικές σχολές γίνονταν δεκτά μετά από επιτυχή αποτελέσματα σε εξετάσεις για πλήρωση συγκεκριμένου αριθμού θέσεων. Οι εξετάσεις δίνονταν σε δοκιμασίες και στη βάση κριτηρίων που καθιέρωναν οι αθλητικές ομοσπονδίες της χώρας και ήταν εγκεκριμένες από τη Γ.Γ.Α. Πριν τις εξετάσεις οι υποψήφιοι υποβάλλονταν σε ιατρικές εξετάσεις.

Τα παιδιά που δε σημείωναν καλές επιδόσεις στις καθιερωμένες δοκιμασίες των διαφόρων αθλημάτων, διοχετεύονταν σε άλλα αθλήματα, σε παιδικές αθλητικές σχολές ολόπλευρης προετοιμασίας ή σε τμήματα μαζικού αθλητισμού.

Οργάνωση της εκπαιδευτικής-προπονητικής διαδικασίας

Στις παιδικές αθλητικές σχολές ο κύκλος εκπαίδευσης ολοκληρωνόταν:

1. Ρυθμική γυμναστική και καλλιτεχνικό πατινάζ - στη δεύτερα τάξη.
2. Ενόργανη και ακροβατική γυμναστική, καταδύσεις - στην τρίτη τάξη.
3. Κολύμβηση - στην τετάρτη τάξη.

4. Για τα υπόλοιπα αθλήματα και για τις παιδικές σχολές ολόπλευρης προετοιμασίας - στην πέμπτη τάξη.

Στις εξειδικευμένες αθλητικές σχολές σε όλα τα αθλήματα ο εκπαιδευτικός κύκλος έκλεινε με την αποφοίτηση από το Λύκειο.

Η ετήσια διάρκεια αθλητικής εκπαίδευσης για τις αθλητικές σχολές της Γ.Γ.Α. ήταν 11 μήνες, ενώ για τις αντίστοιχες του Υπουργείου Παιδείας 10 μήνες.

Η αθλητική προπόνηση γίνονταν με βάση τα ενιαία προγράμματα των αθλητικών ομοσπονδιών.

Ο εβδομαδιαίος αριθμός και η διάρκεια των προπονητικών μονάδων στις παιδικές αθλητικές σχολές αθλημάτων πρόωρης εξειδίκευσης ήταν σύμφωνα με τα ενιαία προγράμματα προπόνησης των αθλητικών ομοσπονδιών. Για τις παιδικές σχολές των υπόλοιπων αθλημάτων και τις σχολές ολόπλευρης προετοιμασίας είχαν ως εξής:

Τρίτη τάξη:	3 προπονήσεις των 75 min
Τετάρτη τάξη:	4 προπονήσεις των 75 min
Πέμπτη τάξη:	4-5 προπονήσεις των 90 min
Έκτη Δημοτικού & πρώτη Γυμνασίου:	5-6 προπονήσεις των 120 min

Ο αριθμός των παιδιών-αθλητών με τα οποία ασχολούνταν ένας προπονητής στις παιδικές σχολές αθλημάτων πρόωρης εξειδίκευσης και στις εξειδικευμένες αθλητικές σχολές καθορίζονταν από τα δομικά μοντέλα των αθλητικών ομοσπονδιών. Για τις παιδικές αθλητικές σχολές των υπόλοιπων αθλημάτων και τις αντίστοιχες της ολόπλευρης προετοιμασίας ίσχυαν τα εξής:

Τρίτη τάξη:	Μια ομάδα με 22-24 παιδιά
Τετάρτη τάξη:	Μια ομάδα με 18-20 παιδιά
Πέμπτη τάξη:	Μια ομάδα με 16-18 παιδιά
Έκτη Δημοτικού & πρώτη Γυμνασίου:	Μια ομάδα με 14-16 παιδιά

Στο τέλος κάθε μεσόκυκλου και στο τέλος του διδακτικού έτους, οι μαθητές υποβάλλονταν σε δοκιμασίες ελέγχου της προπονητικής διαδικασίας με βάση τα κριτήρια που είχαν καθιερώσει οι αθλητικές ομοσπονδίες. Με κριτήριο τις δοκιμασίες αυτές οι μαθητές προάγονταν ή όχι στην επόμενη αθλητική τάξη. Αυτοί που αποτύγχαναν κατευθύνονταν προς άλλο άθλημα ή στο μαζικό αθλητισμό.

Καθοδήγηση των αθλητικών σχολών

Σε εθνικό επίπεδο η οργανωτική - παιδαγωγική και μεθοδολογική καθοδήγηση και ο έλεγχος για τις παιδικές αθλητικές σχολές γίνονταν από το Υπουργείο Παιδείας μόνο για τις αντίστοιχες μαθητικές, ενώ για τις υπόλοιπες και για τις εξειδικευμένες αθλητικές σχολές από τη Γ.Γ.Α.

Η διοίκηση στις αθλητικές σχολές ανήκε στο διευθυντικό συμβούλιο που απαρτιζόνταν από περιφερειακά όργανα των παραπάνω προϊσταμένων αρχών (Υπουργείο Παιδείας

και Γ.Γ.Α.).

Ως προπονητές απασχολούνταν πρωτίστως καθηγητές φυσικής αγωγής με σχετική προπονητική εμπειρία.

Αθλητικά σχολεία

Ο κύριος στόχος του αθλητικού σχολείου ήταν η προετοιμασία αθλητών υψηλού επιπέδου, με πολύπλευρη προσωπικότητα, ικανών να κατακτήσουν μετάλλια σε παγκόσμια πρωταθλήματα και ολυμπιακούς αγώνες.

Η ευθύνη για την ίδρυση αθλητικού σχολείου ανήκε στο Υπουργείο Παιδείας, σε συμφωνία με το Κεντρικό Συμβούλιο της Γ.Γ.Α. (ο ακριβής τίτλος ήταν Βουλγαρική Ένωση Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού), σε πόλεις με παράδοση στον αθλητισμό, με υλικοτεχνική υποδομή και με προπονητές υψηλού επιπέδου.

Το αθλητικό σχολείο είχε σύνθετο χαρακτήρα (καλλιεργούνταν σε αυτό τουλάχιστον δύο βασικά ολυμπιακά αθλήματα).

Ο μακρόχρονος εκπαιδευτικός κύκλος σε αυτό άρχιζε από την πέμπτη τάξη Δημοτικού μέχρι την τελευταία τάξη του Λυκείου.

Η εκπαίδευση στο αθλητικό σχολείο γίνονταν σε συνθήκες οικοτροφείου. Κάθε αθλητικό σχολείο είχε δική του σημαία και έμβλημα.

Καθοδήγηση και αλληλεξάρτηση του αθλητικού σχολείου.

Άλλα όργανα και οργανώσεις

Η οργανωτική-παιδαγωγική και μεθοδολογική καθοδήγηση και ο έλεγχος της εκπαιδευτικής-προπονητικής διαδικασίας διεξάγονταν σε εθνικό επίπεδο από το κεντρικό συμβούλιο της Γ.Γ.Α. σε συμφωνία με το Υπουργείο Παιδείας, και σε περιφερειακό επίπεδο από τα περιφερειακά τους (νομαρχιακά) όργανα.

Όργανα διοίκησης του αθλητικού σχολείου ήταν το συμβούλιο των καθηγητών, ο διευθυντής και ο αναπληρωτής διευθυντής.

Το συμβούλιο των καθηγητών μαζί με τα ζητήματα που ανήκαν στην αρμοδιότητα του συμβουλίου καθηγητών για τα κανονικά σχολεία, έπρεπε να αποφασίζει και για τα ακόλουθα ζητήματα:

1. Καθορισμός του ημερήσιου αθλητικού προγράμματος και του προγράμματος αποκατάστασης.
2. Καθορισμός των ποινών των μαθητών για λόγους που προέκυπταν από την αθλητική ενασχόληση.
3. Προσδιορισμός του αγωνιστικού προγράμματος και σύνταξη αναφοράς απολογισμού σχετικά με την πραγματοποίησή του.

4. Επεξεργασία των πληροφοριών που σχετίζονταν με την κατάσταση της αθλητικής προετοιμασίας των μαθητών και των επιδόσεών τους σε ατομικό και ομαδικό επίπεδο, καθώς και λήψη αποφάσεων για τη βελτίωσή τους.
5. Επεξεργασία των δεδομένων για την οργάνωση, διεξαγωγή και τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων καθώς και λήψη αποφάσεων για τη βελτίωσή τους.
6. Εξέταση και επικύρωση ως αποφάσεων των προτάσεων του Υπουργείου Παιδείας ή της Γ.Γ.Α. για σειρά ζητημάτων (π.χ. αριθμός εισακτέων κλπ.).

Ως προπονητές προσλαμβάνονταν καθηγητές φυσικής αγωγής ή απόφοιτοι προπονητικών σχολών ανάλογης ειδίκευσης με τουλάχιστον δύο χρόνια προπονητική εμπειρία. Για το κεντρικό αθλητικό σχολείο «Ολυμπιακές Ελπίδες», μετά από πρόταση των αθλητικών ομοσπονδιών προπονητές-καθηγητές φυσικής αγωγής με τουλάχιστον πενταετή προπονητική εμπειρία.

Επιλογή και εισαγωγή των μαθητών

Στο αθλητικό σχολείο εισέρχονταν οι καλύτεροι από αθλητική άποψη μαθητές, βούλγαροι πολίτες, που είχαν περάσει από αθλητική προετοιμασία στις παιδικές και στις εξειδικευμένες αθλητικές σχολές, με καλή κατάσταση υγείας και κατάλληλη για αθλητισμό φυσική ανάπτυξη. Οι υποψήφιοι έπρεπε να έχουν τελειώσει τις τάξεις πέμπτη ή έκτη Δημοτικού, πρώτη, δεύτερη ή τρίτη Γυμνασίου, ή την πρώτη Λυκείου, με διαγωγή «κοσμοιάτη» και με επίδοση τουλάχιστον «καλώς».

Ο αριθμός των εισακτέων μαθητών ανά άθλημα, ανά αγώνισμα και ανά φύλο, στην πρώτη (αρχική) τάξη του αθλητικού σχολείου καθοριζόταν κάθε χρόνο από το Υπουργείο Παιδείας και τη Γ.Γ.Α. Ο αριθμός των κενών προς κατάληψη θέσεων για τις υπόλοιπες τάξεις του αθλητικού σχολείου, κενών θέσεων ανά άθλημα, ανά αγώνισμα και ανά φύλο, καθοριζόταν από το αθλητικό σχολείο σε συνεργασία με τα περιφερειακά όργανα του Υπουργείου Παιδείας και της Γ.Γ.Α.

Η Διεύθυνση του αθλητικού σχολείου ανακοίνωνε στον τύπο, δύο μήνες πριν την ημερομηνία των εισαγωγικών εξετάσεων, τις ημερομηνίες και τον τόπο διεξαγωγής τους, τα απαραίτητα δικαιολογητικά που έπρεπε να προσκομίσουν οι υποψήφιοι, τις υπάρχουσες κενές θέσεις ανά άθλημα, ανά αγώνισμα και ανά φύλο, και τις συνθήκες διεξαγωγής των εξετάσεων.

Η εισαγωγή των υποψηφίων γίνονταν μετά από διαγωνισμό σε αθλητικές δοκιμασίες, στη βάση κριτηρίων που όριζαν οι αντίστοιχες αθλητικές ομοσπονδίες και εγκρίνονταν από το Κεντρικό Συμβούλιο της Γ.Γ.Α. Πριν τις αθλητικές δοκιμασίες οι υποψήφιοι περνούσαν από ιατρικό έλεγχο. Η τελική κατάταξη των υποψηφίων γίνονταν αφού λαμβάνονταν υπόψη το ενδεικτικό βαθμολογίας του τελευταίου διδακτικού έτους και η βαθμολογία στις ιατρικές-βιολογικές δοκιμασίες, στις αθλητικές και στις ψυχολογικές δοκιμασίες.

Υποψήφιοι, οι οποίοι κατόρθωναν να περάσουν τα καθιερωμένα κριτήρια στις διάφορες δοκιμασίες, αλλά δεν κατόρθωναν να εισαχθούν γιατί η κάλυψη των κενών θέσεων στο συγκεκριμένο αθλητικό σχολείο γίνονταν από άλλους υποψηφίους με καλύτερες

επιδόσεις, μπορούσαν να εγγραφούν σε άλλο αθλητικό σχολείο στο οποίο η βαθμολογία τους θα τους επέτρεπε να συγκαταλέγονται μεταξύ των επιτυχόντων προς εισαγωγή. Για το σκοπό αυτό το αθλητικό σχολείο, στο οποίο ήταν υποψήφιος, εξέδιδε πιστοποιητικό με τις επιδόσεις του στις δοκιμασίες και με το πόρισμα τα υγειονομικής επιτροπής.

Διδακτικό-προπονητικό έτος

Το διδακτικό έτος περιλάμβανε 48 εβδομάδες προπόνησης. Τα υπόλοιπα μαθήματα του σχολείου ήταν σύμφωνα με αυτά που προέβλεπε το Υπουργείο Παιδείας για τα κανονικά σχολεία.

Το διδακτικό και προπονητικό έτος για τα αθλητικά σχολεία που δεν υπήρχαν τμήματα για σκι, διάθλο, μπόμπσλεϊ, παγοδρομίες, καλλιτεχνικό πατινάζ και χόκεϊ στον πάγο άρχιζε την 1^η Σεπτεμβρίου και τελείωνε το μεν διδακτικό στις 30 Ιουνίου, το δε προπονητικό στις 31 Ιουλίου. Στη διάρκεια αυτή γίνονταν δύο προπονητικές κατασκηνώσεις, μία 15θήμερη χειμερινή (συνήθως 1-15 Φεβρουαρίου) και μία μηνιαία θερινή (συνήθως 1-31 Ιουλίου ή 1-31 Αυγούστου, ανάλογα με τις αγωνιστικές υποχρεώσεις του αγωνιστικού προγράμματος).

Για τα αθλητικά σχολεία στα οποία υπήρχαν τμήματα για σκι, διάθλο, μπόμπσλεϊ, παγοδρομίες, καλλιτεχνικό πατινάζ και χόκεϊ στον πάγο το διδακτικό και προπονητικό έτος άρχιζε στις 15 Αυγούστου και τελείωνε στις 15 Ιουλίου. Σε αυτή την περίπτωση διεξάγονταν μία χειμερινή προπονητική κατασκηνώση διάρκειας 50 ημερολογιακών ημερών, στο διάστημα Νοεμβρίου - Απριλίου, χωρίς χάσιμο διδακτικών ωρών από τα άλλα μαθήματα του σχολείου.

Οργάνωση της διδακτικής και της αθλητικής προετοιμασίας

Τα κανονικά μαθήματα και η αθλητική προετοιμασία του αθλητικού σχολείου πραγματοποιούνταν με ειδικό σχεδιασμό και πρόγραμμα, εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας και από τη Γ.Γ.Α.

Η εκπαίδευση των μαθητών-αθλητών είχε τρία στάδια:

1^ο στάδιο - διάρκειας έξι ετών (πέμπτη Δημοτικού μέχρι πρώτη Λυκείου).

2^ο στάδιο - διάρκειας ενός έτους (δευτέρα Λυκείου).

3^ο στάδιο - διάρκειας ενός έτους (τρίτη Λυκείου).

Για επιφανείς αθλητές (παγκόσμιους πρωταθλητές, κλπ.) η διάρκεια σπουδών στα δύο τελευταία στάδια μπορούσε να παραταθεί μέχρι και τρία χρόνια για τον καθένα, κατόπιν ειδικής άδειας από το Υπουργείο Παιδείας.

Τα διάφορα τμήματα στις τάξεις του αθλητικού σχολείου σχηματίζονταν από μαθητές ενός ή και των δύο φύλων, ενώ στα διάφορα τμήματα μπορούσαν να ανήκουν μαθητές από ένα μέχρι τρία αθλήματα. Ο αριθμός των μαθητών σε κάθε τμήμα ήταν από 15 έως 25.

Ο σχεδιασμός, η διεξαγωγή και ο απολογισμός της αθλητικής προετοιμασίας σε

ατομικό επίπεδο ήταν υποχρεωτική από την έκτη τάξη του Δημοτικού και πάνω για την κολύμβηση, την ενόργανη, ακροβατική και ρυθμική γυμναστική και το καλλιτεχνικό πατινάζ, και από τη δευτέρα Γυμνασίου και πάνω για τα υπόλοιπα αθλήματα. Οι στόχοι, η διάρκεια και το περιεχόμενο των προπονήσεων καθορίζονταν από τα εκπαιδευτικά προγράμματα αθλητικής προετοιμασίας.

Η αποβολή ενός μαθητή από το αθλητικό σχολείο λάμβανε χώρα κυρίως λόγω της παρέκκλισης του από την αναμενόμενη αθλητική ανάπτυξη (όχι καλές επιδόσεις και μη ικανοποιητική παρουσία σε κύριους αγώνες, ψυχολογική αστάθεια και ανεπαρκής βούληση για πλήρη εκδήλωση των δυνατοτήτων σε αγωνιστικές συνθήκες, όχι καλή προσαρμογή σε υψηλές προπονητικές επιβαρύνσεις, πτώση των επιδόσεων, μη ικανοποιητικός ρυθμός ανάπτυξης των επιδόσεων, κλπ.).

Η προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη και στάδιο του αθλητικού σχολείου, γινόταν κατόπιν ετήσιων εξετάσεων σε δοκιμασίες στη βάση κριτηρίων των αθλητικών ομοσπονδιών επικυρωμένων από το Κεντρικό Συμβούλιο της Γ.Γ.Α. Οι δοκιμασίες αυτές διεξάγονταν υπό τη μορφή αγώνων, ως τις 30 Ιουνίου του διδακτικού έτους.

Σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα που σημειώνονταν στις εξετάσεις αυτές, στο τέλος της δευτέρας Γυμνασίου και της πρώτης Λυκείου ο αριθμός των μαθητών μειώνονταν, με αποτέλεσμα στις ανώτερες τάξεις και ανώτερα στάδια του αθλητικού σχολείου να προάγονται μόνο οι πιο ταλαντούχοι αθλητές.

Φινλανδία

Το σύστημα που εφαρμόζεται στη Φινλανδία θεωρείται από άποψη οργάνωσης, αποτελεσματικότητας και κοινωνικής επίδρασης ως ένα από τα καλύτερα στον κόσμο. Συνεπώς, δεν είναι τυχαίο ότι στην αναζήτηση δεδομένων για την ολοκλήρωση της παρούσας αναφοράς στα αρχεία των Υπουργείων Πολιτισμού διαφόρων χωρών, βρέθηκαν πολλές αναφορές οι οποίες συγκρίνουν το σύστημα της Φινλανδίας με τα δικά τους. Χώρες όπως η Αυστραλία, Αγγλία και Σκωτία, δεν θα έκαναν τόση εκτεταμένη έρευνα στον θεσμό των αθλητικών σχολείων και στη διαδικασία ανεύρεσης και επιλογής ταλέντων στη Φινλανδία, εάν δεν αναγνώριζαν την αξία του Φινλανδικού Συστήματος.

Διοικητική οργάνωση

Ο αθλητισμός και η εκπαίδευση στη Φινλανδία βρίσκονται υπό από την αιγίδα του φινλανδικού Υπουργείου Εκπαίδευσης. Το υπουργείο διαχωρίζεται σε αυτό της Εκπαίδευσης και Επιστήμης και στο Υφυπουργείο Πολιτισμού. Η φυσική αγωγή αποτελεί αρμοδιότητα του Υφυπουργείου Εκπαίδευσης και Επιστήμης ενώ ο αθλητισμός του Υφυπουργείου Πολιτισμού.

Η πολιτική που ακολουθείται στο θέμα του αθλητισμού καθορίζεται από τρεις διοικητικές μονάδες: ένα ολιγομελές τμήμα αθλητισμού του Υπουργείου, από το Εθνικό Συμβούλιο Αθλητισμού και τη Φινλανδική Ομοσπονδία Αθλητισμού. Τα διαθέσιμα κονδύλια για τον αθλητισμό προέρχονται κύρια από τα στοιχεία και το λόττο. Από αυτά ένα 50% διατίθεται σε προγράμματα μαζικής άθλησης και ένα 25% στον υψηλό αθλητισμό. Ετήσια διατίθεται και ένα ποσό της τάξεως των € 180 εκατομμυρίων στις αθλητικές επιστήμες και στη φυσική αγωγή. Επίσης διατίθενται περίπου € 1,4 εκατομμύρια τον χρόνο σε 12 αναγνωρισμένα αθλητικά σχολεία.

Οργάνωση της Εκπαίδευσης

Με έναν πληθυσμό 5 εκατομμυρίων, η Φινλανδία διαθέτει 4.300 σχολεία, 232 τεχνικές σχολές, 29 τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και 20 πανεπιστήμια. Η ηλικία έναρξης της εκπαίδευσης είναι τα επτά (7) έτη. Η φυσική αγωγή αποτελεί υποχρεωτικό αντικείμενο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ωστόσο ένας μικρός αριθμός σχολείων διαθέτει προσωπικό με κατάλληλα προσόντα για τη διδασκαλία του μαθήματος αυτού.

Στην ηλικία των 16 ετών τελειώνει η υποχρεωτική εκπαίδευση και οι Φινλανδοί μαθητές μπορούν να επιλέξουν είτε να συνεχίσουν στα ανώτερα σχολεία τα οποία είναι εξειδικευμένα σε διάφορα θεματικά αντικείμενα ή να ακολουθήσουν κάποια επαγγελματική-τεχνική σχολή. Τα σχολεία λαμβάνουν επιχορήγηση της τάξεως των € 9000 ανά μαθητή, ποσό που αυξάνει κατά € 2.500 στην περίπτωση των αθλητικών σχολείων.

Το πρόγραμμα μαθημάτων των σχολείων αυτών (τα οποία αντιστοιχούν με τα ελληνικά λύκεια) περιλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα και μαθήματα επιλογής. Το κανονικό πρόγραμμα περιλαμβάνει 30 εκπαιδευτικές ώρες την εβδομάδα. Από αυτές, 21 ώρες

αποτελούν υποχρεωτικά μαθήματα και 9 μαθήματα επιλογής (συμπεριλαμβανομένης και της φυσικής αγωγής). Για να ολοκληρώσουν τη γενική τους εκπαίδευση, οι Φιλανδοί μαθητές πρέπει να συγκεντρώσουν 75 διδακτικές μονάδες τα τελευταία δύο χρόνια του σχολείου. Από αυτές, οι 45-49 διδακτικές μονάδες είναι υποχρεωτικές. Το εκπαιδευτικό σύστημα δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να επιλέξουν εξατομικευμένο πρόγραμμα μαθημάτων συνδυάζοντας μαθήματα επιλογής και υποχρεωτικά τα οποία μπορούν να ολοκληρωθούν από 2 έως 4 χρόνια. Έτσι, οι τελευταίες τάξεις του σχολείου περιλαμβάνουν μαθητές διαφόρων ηλικιών ανάλογα με τις επιλογές των μαθητών. Στο τέλος των μαθημάτων, οι μαθητές δίνουν εξετάσεις στη γλώσσα, στη σουηδική γλώσσα (δεύτερη εθνική γλώσσα), σε μια ξένη γλώσσα και σε γενικές σπουδές. Επιτυχή εξέταση οδηγεί στη λήψη του αποδεικτικού σπουδών που οδηγεί στην ανώτατη εκπαίδευση.

Ο θεσμός των αθλητικών σχολείων ή σχολείων αθλητικής διευκόλυνσης

Γενικά εισαγωγικά στοιχεία

Μέσα στα σχολεία που είναι εξειδικευμένα στον αθλητισμό, οι μαθητές μπορούν να λάβουν έως και 16 διδακτικές μονάδες λόγω της προπόνησης και της αγωνιστικής προετοιμασίας. Η «προπόνηση» είναι αποδεκτή ως αντικείμενο μάθησης και λαμβάνει χώρα εντός των ωρών λειτουργίας του σχολείου, αν και δεν είναι απαραίτητο να πραγματοποιείται εντός του χώρου και των εγκαταστάσεων του σχολείου.

Στο πλαίσιο του αθλητικού σχολείου, έχει γίνει αποδεκτό και επιδιώκεται οι προπονητές να εργάζονται με τους μαθητές στη θέση των εκπαιδευτικών. Με άλλα λόγια, η προπόνηση μέσα στα σχολεία αυτά, αποτελεί ενασχόληση προπονητών αθλημάτων οι οποίοι βαθμολογούν τους μαθητές όπως και όλα τα υπόλοιπα μαθήματα. Στη Φινλανδία, δηλαδή, η προπόνηση υψηλού επιπέδου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας και χαίρει γενικής εκτίμησης.

Ένα χαρακτηριστικό της λειτουργίας του συστήματος, είναι ότι παιδιά με ταλέντο ενθαρρύνονται στη διάρκεια της εκπαίδευσής τους να μετακινηθούν σε αθλητικά σχολεία, διότι αυτά απολαμβάνουν την ιδιαίτερη χρηματοδότηση της κυβέρνησης και διαθέτουν όλα τα μέσα για προπόνηση και αγωνιστική προετοιμασία. Από την άλλη είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί ότι δεν είναι ιδιαίτερα εύκολη η εισαγωγή ενός μαθητή στο αθλητικό σχολείο. Ο μαθητής θα πρέπει να διαθέτει ένα πολύ καλό επίπεδο στα μαθήματα και στις αγωνιστικές επιδόσεις. Για το λόγο αυτό, τα αθλητικά σχολεία θεωρούνται «δύσκολα» στη Φινλανδία.

Στο επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι Φιλανδοί μπορούν να ακολουθήσουν πτυχιακές σπουδές τριετούς διάρκειας στον αθλητισμό ενώ υπάρχουν ευκαιρίες και για μεταπτυχιακές σπουδές. Εναλλακτικά, οι απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να δώσουν εξετάσεις σε 2 μαθήματα (προπονητική, αρχηγική ικανότητα στον αθλητισμό) και να ακολουθήσουν τριετείς σπουδές στον αθλητισμό σε ανώτερη σχολή. Τέλος, υπάρχει και η δυνατότητα εκπαίδευσης σε ένα από τα 11 ινστιτούτα αθλητισμού τα οποία λειτουργούν σε όλη τη χώρα και παρέχουν εκπαίδευση σε υποψήφιους προπονητές, κυρίως ερασιτεχνικού επιπέδου.

Ιστορία της ανάπτυξης των αθλητικών σχολείων

Τα αθλητικά σχολεία στη Φινλανδία ακολουθούν το μοντέλο του σουηδικού συστήματος. Αυτό αποτελεί κάτι σύνηθες στην ανάπτυξη των σκανδιναβικών κρατών και είναι εύλογο αφού η Σουηδία κατείχε τη Φινλανδία για 700 χρόνια μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνα.

Το σουηδικό Υπουργείο Εκπαίδευσης διεξήγε ένα συνέδριο το 1975 με σκοπό να διερευνήσει τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να συνδυασθεί η προπόνηση υψηλού αθλητισμού με μια υψηλού επιπέδου δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το αποτέλεσμα ήταν ο θεσμός της «5ωρης απαλλαγής», με τον οποίο δίνονταν η δυνατότητα στους μαθητές-αθλητές να απαλλάσσονται από 2 μαθήματα και να προπονούνται 5 ώρες καθημερινά. Σε αυτό το χρονικό σημείο, ξεκίνησε και το ενδιαφέρον της Φινλανδίας.

Έτσι, διάφορες ομοσπονδίες ήρθαν σε επαφή με τοπικές αυτοδιοικήσεις για την επιλογή σχολείων που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν το σουηδικό μοντέλο. Από το 1977 έως το 1987, η κατάσταση ήταν σχετικά χαλαρή χωρίς να υπάρχει κεντρικός σχεδιασμός. Το Υπουργείο Εκπαίδευσης δεν συμπαραστάθηκε σε αυτήν την προσπάθεια. Το 1987 όμως το Υπουργείο εντυπωσιάστηκε από την επιτυχία των αθλητικών σχολείων της Σουηδίας και κάλεσε ένα μικρό αριθμό σχολείων να εφαρμόσουν ένα τροποποιημένο πρόγραμμα μαθημάτων για τους ταλαντούχους αθλητές-μαθητές. Κάθε σχολείο εξειδικεύτηκε σε ένα συγκεκριμένο άθλημα όπως κλασικός αθλητισμός, πετοσφαίριση και σκι. Το πρόγραμμα διήρκεσε από το 1987 έως το 1992.

Το 1992 η Σουηδία υπερηφανεύτηκε για τη λειτουργία 73 αθλητικών σχολείων σε 49 περιφέρειες, με ένα συνολικό αριθμό 1500 μαθητών-αθλητών σε διάφορα αθλήματα. Από αυτά ένας μικρός αριθμός ήταν εσώκλειστα σχολεία όπου οι μαθητές διέμεναν στο σχολείο, τα δε περισσότερα λειτουργούσαν στους τόπους διαμονής των μαθητών. Οι επιδόσεις των σουηδικών ομάδων και αθλητών στην κατηγορία των προ-εφήβων έφτασαν ακόμη και σε παγκόσμιο επίπεδο κάτι που ανάγκασε τις εθνικές ομοσπονδίες αθλημάτων και τη φινλανδική Ολυμπιακή Επιτροπή να συμφωνήσουν στην εφαρμογή του προγράμματος και στη Φινλανδία. Έτσι το 1992, το φινλανδικό Υπουργείο Εκπαίδευσης εισήγαγε μέτρα με τα οποία 12 σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (αντίστοιχα με τα ελληνικά λύκεια) ονομάστηκαν σχολεία αθλητικής εξειδίκευσης.

Το σύστημα αυτό συνεχίζεται έως σήμερα. Τα αθλητικά αυτά σχολεία έλαβαν επιπλέον χρηματοδότηση από το Υπουργείο με μοναδική προϋπόθεση τα σχολεία να τεκμηριώσουν ότι τα χρήματα αυτά επενδύονται στην προπόνηση υψηλού αγωνιστικού επιπέδου, αλλά και ότι οι μαθητές-αθλητές αποδίδουν ικανοποιητικά στο ακαδημαϊκό επίπεδο.

Στόχος του αθλητικού σχολείου στη Φινλανδία είναι μέσα από ένα πρόγραμμα μαθημάτων που σχετίζεται με τον αθλητισμό, να παρέχουν τη δυνατότητα σε ταλαντούχους μαθητές να συνδυάζουν την προπόνησή τους με τα μαθήματά τους. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές διατηρούν τη δυνατότητα να διαβάσουν για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, σύμφωνα με τους διευθυντές των σχολείων

αυτών, στόχος δεν είναι απλά ο συνδυασμός προπόνησης-μαθημάτων αλλά το να φτάσουν οι μαθητές σε συνολική βαθμολογία μεγαλύτερη από το εθνικό μέσο όρο. Για το λόγο αυτό οι απαιτήσεις για εισαγωγή σε αυτά τα σχολεία είναι σχετικά υψηλές. Κύριο κριτήριο για εισαγωγή αποτελεί η ένδειξη ότι ο μαθητής-αθλητής έχει την επιθυμία να πρωταγωνιστεί σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

Λειτουργία

Τα κύρια χαρακτηριστικά των αθλητικών σχολείων αφορούν τις ακόλουθες περιοχές.

- Επιλογή αθλημάτων.
- Αριθμός αθλημάτων.
- Επιλογή μαθητών.
- Διορισμός προπονητών.

Δεν υπάρχει ανώτατο όριο στον αριθμό των μαθητών-αθλητών ή τον αριθμό των αθλημάτων που μπορεί να προσφέρει ένα σχολείο. Επίσης, δεν υπάρχει ένας κεντρικός στρατηγικός σχεδιασμός. Με απόφαση του Υπουργείου Εκπαίδευσης, αναφέρεται ρητά ότι δεν υπάρχει κατάλογος με αθλήματα που προηγούνται, αλλά έγκαιρα στη διοίκηση του κάθε αθλητικού σχολείου να αποφασίσει για όλα αυτά τα θέματα.

Το φινλανδικό σύστημα των αθλητικών σχολείων ευνοήθηκε παρά πολύ από τις γενικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της καθιέρωσης του θεσμού των διδακτικών μονάδων, των υποχρεωτικών και κατ' επιλογή μαθημάτων. Με αυτό το σύστημα κάθε μαθητής αθλητής μπορεί να σχεδιάσει το πρόγραμμά του ανάλογα με τις ατομικές του ανάγκες και το άθλημα του. Μπορεί να επιλέξει να συλλέξει τις 75 διδακτικές μονάδες σε 3 χρόνια ή να το επεκτείνει έως 4 ή και 5 έτη.

Για τους μαθητές που κατοικούν στην περιφέρεια ενός αθλητικού σχολείου δεν υπάρχει κανένα επιπλέον έξοδο για την εκπαίδευσή τους. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου απαιτείται κάποιοι ταλαντούχοι μαθητές να φοιτήσουν σε σχολείο που βρίσκεται σε άλλη περιφέρεια. Σε αυτήν την περίπτωση οι μαθητές καλύπτουν τα έξοδα διαμονής και διατροφής. Τα έξοδα αυτά επιβαρύνουν τους γονείς των παιδιών.

Θεωρητικά, κάθε μαθητής είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό του δικού του προγράμματος σπουδών. Στην πράξη όμως οι μαθητές-αθλητές θα πρέπει να προσαρμόσουν το πρόγραμμα μαθημάτων τους με τις ώρες προπόνησης που θέτουν οι προπονητές. Σε ένα σχολείο έξω από το Ελσίνκι, οι μαθητές-αθλητές του ποδοσφαίρου ταξιδεύουν 30 λεπτά για να προπονηθούν σε κλειστά και ανοικτά γήπεδα, 3 φορές την εβδομάδα. Η προπόνηση γίνεται πρωί και συνήθως οι μαθητές απασχολούνται (συνολικά) από τις 8.00-8.30 π.μ. έως τις 10.30 π.μ. Την ευθύνη για όλους τους μαθητές-αθλητές ποδοσφαίρου την έχει ένας προπονητής.

Το Υπουργείο Εκπαίδευσης παρείχε έναν πίνακα με την κατανομή των αθλημάτων και μαθητών-αθλητών στα 12 εγκεκριμένα αθλητικά σχολεία. Τα σχολεία διαφέρουν μεταξύ τους σε πολλά σημεία και γι' αυτό είναι δύσκολο να παρουσιαστούν ως ένα ενιαίο σύστημα:

- Το 1998/99 υπήρχαν 1595 μαθητές σε 50 διαφορετικά αθλήματα.
- Ο μικρότερος αριθμός μαθητών-αθλητών σε ένα σχολείο ήταν 44 και ο

μεγαλύτερος 438.

- Ο μικρότερος αριθμός αθλημάτων σε ένα σχολείο ήταν 3 και ο μεγαλύτερος 42.
- Τρία αθλήματα, κλασικός αθλητισμός, χόκεϊ επί πάγου και ποδόσφαιρο απασχολούν το 45% των μαθητών-αθλητών.
- Το 49% των μαθητών-αθλητών συγκεντρώθηκαν σε τρία σχολεία.

Στο σύνολό τους, τα αθλητικά σχολεία προσφέρουν τη δυνατότητα εξειδίκευσης σε 50 αθλήματα. Τα μισά σχεδόν σχολεία προσφέρουν 5 από τα 6 πιο δημοφιλή αθλήματα, ενώ 35 αθλήματα προσφέρονται μόνο σε ένα ή δύο σχολεία. Αναλυτικά στον πίνακα 2 φαίνεται ο αριθμός σχολείων που προσφέρουν τα 6 πιο δημοφιλή αθλήματα με τον αντίστοιχο αριθμό μαθητών-αθλητών που επέλεξαν το συγκεκριμένο άθλημα.

Πίνακας 2. Αριθμός σχολείων και μαθητών που επέλεξαν τα πιο δημοφιλή αθλήματα.

Αθλημα	Αριθμός σχολείων που προσφέρουν το άθλημα	Αριθμός μαθητών που επέλεξαν το άθλημα
Κλασικός αθλητισμός	11	279
Χόκεϊ επί πάγου	10	226
Ποδόσφαιρο	9	222
Σκι	9	140
Κολύμβηση	8	81
Καλαθοσφαίριση	6	121

Σε έρευνα που έγινε σε 8 αθλητικά σχολεία συγκεντρώθηκαν σημαντικά στοιχεία τα οποία παρουσιάζονται στον πίνακα 3.

Πίνακας 3. Αριθμός μαθητών, διδακτικού προσωπικού και προπονητών στα αθλητικά σχολεία.

Α/Α σχολείου	Αριθμός μαθητών	Αριθμός διδασκόντων	Μαθητές με υποτροφία	Μαθητές περιοχής	Απασχόληση Προπονητών	
					Πλήρης	Μερική
1	294	25	203	120	2	7
2	396	22	80	55	1	6
3	358	38	125	*	0	8
4	207	23	74	9	0	8
5	635	45	438	*	1	17
6	305	25	76	21	0	4
7	387	47	93	*	0	8
8	368	24	116	26	1	14

* δεν υπήρξαν δεδομένα

Από τα στοιχεία φαίνεται ότι:

1. Η αναλογία προπονητών / αθλητών κυμαίνεται από 1: 76 έως 1: 32.
2. Ένας σημαντικός αριθμός μαθητών υποστηρίζονται οικονομικά με υποτροφία από το Υπουργείο.
3. Η μέση απόσταση προς τα σχολεία και τις εγκαταστάσεις κυμαίνεται στα περισσότερα σχολεία από 1 έως 5 λεπτά με τα πόδια, ενώ σε μερικά σχολεία χρησιμοποιείται μισθωμένο λεωφορείο για τη μεταφορά των μαθητών με μέγιστη διάρκεια μεταφοράς τα 30 λεπτά.
4. Ο αριθμός των προπονητών είναι σχετικά μικρός με την πλειοψηφία να είναι μερικής απασχόλησης. Ένας αριθμός σχολείων (4-5) επιλέγουν προπονητές από τις τοπικές ομοσπονδίες, οι οποίοι εργάζονται κοντά στις αθλητικές εγκαταστάσεις και συνάπτουν συμβάσεις μερικής απασχόλησης.

Επίσης ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι στα μισά σχεδόν σχολεία, οι διοικήσεις δεν προχώρησαν σε κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων διότι θεωρήθηκε ότι οι εγκαταστάσεις που υπάρχουν στις περιφέρειες και δήμους επαρκούν για τις ανάγκες της προπόνησης των αθλητών-μαθητών τους. Για την εξασφάλιση των απαιτούμενων αθλητικών εγκαταστάσεων οι διοικήσεις των αθλητικών σχολείων, ενοικιάζουν από τις υπάρχουσες αθλητικές εγκαταστάσεις που ανήκουν στην τοπική αυτοδιοίκηση ή και από ιδιώτες. Στον πίνακα 4 παρουσιάζονται οι διάφορες αθλητικές εγκαταστάσεις που ενοικιάζονται από τα αθλητικά σχολεία.

Πίνακας 4. Εγκαταστάσεις που ενοικιάζουν τα αθλητικά σχολεία από την τοπική αυτοδιοίκηση.

A/A Σχο- λείου	Χόκεϊ	Πισίνα	Κλειστό	Πίστα	Άλμα	Κλειστό	Ανοικτό	Κλειστό	Στίβος	Basebal	Αθλήματα
				σκι	σκι	πόδοσφ	αθλοπ	τό	ανοικτ	l	ρακέτας
						αίρου	αιδιών	στίβου	ός		
1	•*	•	•	-	-	•	•	•	•	-	-
2	•	•	•	-	-	•	-	•	•	-	•
3	•	•	•	-	-	•	•	•	•	-	•
4	-	•	•	-	-	-	•	•	•	-	•
5	•	•	•	•	-	•	•	•	•	-	•
6	•	-	•	•	•	•	-	•	•	-	-
7	•	-	•	•	•	-	-	•	•	-	-
8	•	•	•	•	•	-	-	-	-	•	-

•*=ενοικιαζόμενη αθλητική εγκατάσταση

Δεν είναι ιδιαίτερα γνωστό το μέγεθος των εγκαταστάσεων μέσα στα σχολεία. Πάντως η έρευνα δείχνει ότι οι μαθητές, προπονητές και διευθυντές είναι ευχαριστημένοι με την παρούσα κατάσταση.

Συγκομιδή μεταλλίων

Όσον αφορά στα μετάλλια που κέρδισαν οι αθλητές-μαθητές των σχολείων από το 1992 έως το 1999, ο αριθμός είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακός σε σημείο που επιτυχίες σε εθνικό επίπεδο, να μη θεωρούνται επιτυχίες των σχολείων. Στον πίνακα 5 αναφέρεται συνοπτικά ο αριθμός των μεταλλίων σε διεθνές επίπεδο μόνο από ένα αθλητικό σχολείο.

Επιπρόσθετα το μεγαλύτερο αθλητικό σχολείο κατέκτησε 21 μετάλλια σε Ολυμπιακούς αγώνες και αγώνες παγκοσμίου πρωταθλήματος, ενώ ακόμη τρία σχολεία έχουν κερδίσει ολυμπιακά μετάλλια. Όλα τα παραπάνω επετεύχθησαν από αθλητές ενός μικρού σχετικά εύρους ηλικίας, κυρίως 16-19 ετών οι οποίοι ήταν μαθητές των αθλητικών σχολείων που συνδύαζαν την εκπαίδευση με την προπόνηση.

Τα παραπάνω στοιχεία δείχνουν ότι ο θεσμός και ο τρόπος λειτουργίας των αθλητικών σχολείων είναι αρκετά επιτυχημένος με πολύ καλά αποτελέσματα σε διεθνές επίπεδο. Εδώ, αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτήν την επιτυχία συνεισέφεραν με τη συνεργασία τους και οι εθνικές αθλητικές ομοσπονδίες αλλά και η φινλανδική Ολυμπιακή Ομοσπονδία κυρίως μέσω της διοργάνωσης αθλητικών καμπ για αθλητές υψηλού επιπέδου αλλά και της χρηματοδότησης της συμμετοχής των μαθητών-αθλητών στις διάφορες διοργανώσεις. Παρόλα αυτά, το κύριο (καθημερινό) φόρτο του ελέγχου και της καθοδήγησης της προπόνησης των μαθητών-αθλητών φέρουν τα αθλητικά σχολεία.

Πίνακας 5. Συγκομιδή μεταλλίων από ένα αθλητικό σχολείο κατά την περίοδο 1992-99.

Αγώνες	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	Σύνολο
Ολυμπιακοί	2		1				2		5
Παραολυμπιακοί	1								1
Παγκόσμιο πρωτάθλημα	1		1	1	1	6	3	2	15
Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα					1	1	3		5
Παγκόσμιο εφήβων	1		8	2	3	1	2	1	18
Ευρωπαϊκό εφήβων	4	3	1	3	2	3	4		20
Παγκόσμιο Σχολείων			1	1		1		3	6
Σύνολο	9	3	12	7	7	12	14	6	70

Ενέργειες βελτίωσης-διόρθωσης του συστήματος

Η χρηματοδότηση των € 1.500.000 φαίνεται αρκετά μικρή αναλογικά με τις επιτυχίες που έχουν επιδείξει τα αθλητικά σχολεία. Το 1999 η φινλανδική κυβέρνηση αποφάσισε να ιδρύσει την επιτροπή σταδιοδρομίας των αθλητών, υπό τη διεύθυνση του διευθυντή του Υφυπουργείου Αθλητισμού της Φινλανδίας. Η επιτροπή αυτή είχε ως στόχο την εξέταση του συστήματος των αθλητικών σχολείων ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω ο συνδυασμός των σπουδών με την προπόνηση των αθλητών.

Η αναφορά της επιτροπής επικεντρωνόταν σε συγκεκριμένα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για να επιτευχθεί ο στόχος της. Τέτοια μέτρα συμπεριελάμβαναν την επέκταση του θεσμού των ολυμπιακών κέντρων προετοιμασίας, την ίδρυση 2 ή περισσότερων σχολείων ώστε να αποσυμφορηθούν ορισμένα σχολεία από την ύπαρξη πολλών μαθητών και να καλυφθεί καλύτερα όλη η επικράτεια, ενώ επίσης υπήρξαν συστάσεις για την καθοδήγηση των μαθητών-αθλητών ώστε να συνεχίζουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και για τη χρηματοδότηση των αθλητών.

Η αναφορά αυτή ωστόσο δε φαίνεται ότι λήφθηκε υπόψη από την κυβέρνηση. Η τελική απάντηση του Υπουργού Πολιτισμού ήταν απογοητευτική, αφού δήλωσε ότι “δεν αποτελεί κύρια ευθύνη της κυβέρνησης να αυξήσει την χρηματοδότηση προς τον υψηλό αθλητισμό, τουλάχιστον μέχρι το 2003”. Έτσι διατηρήθηκε η προηγούμενη κατάσταση με το κύριο βάρος της χρηματοδότησης και οργάνωσης να βαραίνει την τοπική αυτοδιοίκηση, τις αθλητικές ομοσπονδίες και τη φινλανδική Ομοσπονδία Αθλητισμού.

Συνοπτικά στοιχεία σχετικά με το σύστημα λειτουργίας αθλητικών σχολείων στη Φινλανδία:

- Αποκέντρωση: το σύστημα είναι αποκεντρωμένο σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η διαχείριση των αθλητικών σχολείων ανήκει σχεδόν εξολοκλήρου στην τοπική

αυτοδιοίκηση και τα σχολεία.

- Μέγεθος και ανάπτυξη: δεν υπάρχει όριο στον αριθμό των μαθητών σε ένα σχολείο. Επίσης δεν υπάρχει και κατώτερο όριο στον αριθμό των μαθητών ανά άθλημα ανά σχολείο.
- Εξειδίκευση: ορισμένα αθλήματα έχουν συγκεντρώσει ταλαντούχους αθλητές σε ένα σχολείο. Σε βασικά και δημοφιλή αθλήματα, ταλαντούχοι αθλητές υπάρχουν σε όλα τα σχολεία.
- Διαμονή: ένας στους τρεις μαθητές που παρακολουθούν μαθήματα σε αθλητικά σχολεία δεν κατοικούν μόνιμα στην περιοχή του σχολείου. Η διαμονή καλύπτεται κυρίως από τους γονείς των αθλητών-μαθητών.
- Πρόγραμμα μαθημάτων: οι μαθητές-αθλητές μπορούν να ολοκληρώσουν τα μαθήματα τους όχι στο πλαίσιο των τριών ετών αλλά σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι μαθητές παρακολουθούν ένα ισορροπημένο πρόγραμμα υποχρεωτικών μαθημάτων και μαθημάτων επιλογής, σε μικτές (ηλικιακά) τάξεις.
- Προπονητές: στα αθλητικά σχολεία απασχολούνται σχεδόν εξολοκλήρου προπονητές μερικής απασχόλησης. Θέσεις πλήρους απασχόλησης δημιουργούνται από το ινστιτούτο αθλητισμού αλλά σε αυτήν την περίπτωση ο προπονητής έχει αυξημένες αρμοδιότητες.
- Οργάνωση: τα αθλητικά σχολεία δεν έχουν και τις καλύτερες δυνατές εγκαταστάσεις στο χώρο τους. Αυτό αναγκάζει τα σχολεία να μετακινούν τους μαθητές από το σχολείο στις εγκαταστάσεις και αντίστροφα. Επίσης η συμμετοχή των μαθητών-αθλητών σε αγώνες παρακολουθείται από το σχολείο, το οποίο φροντίζει ώστε να παρέχει και χρηματοδότηση για αυτή τη συμμετοχή.
- Προπονητικά κέντρα: υπάρχουν τέσσερα ολυμπιακά προπονητικά κέντρα στη Φινλανδία, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ολυμπιακή Ομοσπονδία Αθλητισμού. Παρόλο που η Ολυμπιακή Ομοσπονδία χρηματοδοτείται από το λόττο (60%) και σπόνσορες (40%), φαίνεται ότι τα χρήματα δεν επαρκούν για τη δημιουργία επιπλέον προπονητικών κέντρων. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για το ρόλο των ολυμπιακών κέντρων στο σύστημα των αθλητικών σχολείων. Εικάζεται όμως ότι θα πρέπει να υπάρχει στενή σχέση μεταξύ τους.
- Έρευνα: η αθλητική έρευνα διεξάγεται αποκλειστικά στο πανεπιστήμιο της Jyvaskyla το οποίο φαίνεται να συνεργάζεται στενά με τις διάφορες ομοσπονδίες και τα αθλητικά σχολεία.
- Πολιτική υποστήριξη: ένας στους τέσσερις βουλευτές εμπλέκεται στη διοίκηση αθλημάτων, ενώ γενικά όλα τα συμβούλια και επιτροπές αποτελούνται από πολιτικούς.
- Χρηματοδότηση: η χρηματοδότηση ανά αθλητή-μαθητή είναι αρκετά υψηλότερη από αυτή που λαμβάνουν τα υπόλοιπα σχολεία

Σκωτία

Η Σκωτία αποτελεί μέρος της Μεγάλης Βρετανίας. Παρά το γεγονός αυτό σε θέματα του αθλητισμού εφαρμόζει τη δική της πολιτική. Το κοινοβούλιο της Σκωτίας έχει διαθέσει σημαντικά ποσά από το 1999 και έπειτα στην αναθεώρηση του συστήματος των αθλητικών σχολείων.

Το πρόγραμμα Sports Scotland αποτελεί την κωδική ονομασία της οργάνωσης του

αθλητικού συστήματος στη Σκωτία με χρηματοδότηση του Λόττο. Το άνωθεν πρόγραμμα αποτελεί μέρος του στρατηγικού πλάνου για τον αθλητισμό, με την ονομασία Sports21.

Το στρατηγικό αυτό πλάνο έχει τρεις στόχους:

1. Αθλητισμός για όλους.
2. Αναγνώριση και αξιοποίηση του αθλητικού ταλέντου.
3. Ανάδειξη και διατήρηση αθλητών υψηλών αθλητικών επιδόσεων.

Έχει σημασία να τονίσουμε ότι το πλάνο Sports21 δημιουργήθηκε μόλις το 2000, ως αποτέλεσμα της συνεργασίας 88 οργανισμών από όλους τους χώρους που εμπλέκονται με τον αθλητισμό. Τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας ήταν ότι η ενασχόληση των μαθητών με τη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό στα σχολεία είναι εξαιρετικά χαμηλή. Η απόφαση της συνδιάσκεψης αυτής είχε τρεις κατευθύνσεις:

- Η φυσική αγωγή να αποτελέσει κεντρικό μέρος της ζωής του σχολείου.
- Να δοθεί έμφαση στον αθλητισμό από το Δημοτικό.
- Να προβάλλονται οι ευεργετικές επιδράσεις του αθλητισμού.

Χρηματοδότηση του αθλητισμού σε σχολεία

- £ 2.8 εκατομμύρια λίρες για εφαρμογή πρόσθετου προγράμματος φυσικής αγωγής σε 250 σχολεία.
- £ 1.8 εκατομμύρια λίρες για ανάπτυξη ενός συστήματος ανάπτυξης προπονητών
- Έσοδα από το λόττο για την εκπαίδευση των συντονιστών αθλητισμού των σχολείων.

Μερικά από τα προγράμματα τα οποία εφαρμόζονται σχετικά με την ανάπτυξη του αθλητισμού στα σχολεία είναι:

- Το πρόγραμμα TOP έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τα παιδιά του Δημοτικού να ασχολούνται με τον αθλητισμό. Τα προγράμματα αυτά οργανώνονται από τοπικές ενώσεις, οι οποίες παρέχουν προπονητές και υλικό για την εφαρμογή των προγραμμάτων άθλησης.
- Το Πρόγραμμα NOF έχει, μεταξύ άλλων, ως στόχο την αναπαλαίωση των παλιών και κατασκευή καινούργιων αθλητικών εγκαταστάσεων στα σχολεία και την οργάνωση αθλητικών δραστηριοτήτων για μαθητές εκτός των ωρών του σχολείου.

Ρουμανία

Αθλητικά σχολεία Ρουμανίας

Τα αθλητικά σχολεία της Ρουμανίας λειτουργούν και στις 3 βαθμίδες εκπαίδευσης, ενώ η ευθύνη για τη λειτουργία τους ανήκει στο Υπουργείο Εκπαίδευσης και Έρευνας (ΥΠ.Ε.Ε.).

Για τη δημιουργία αθλητικών τάξεων για κάποιο άθλημα σε ένα αθλητικό σχολείο απαιτείται η έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, η οποία δίδεται μόνον όταν πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- να υπάρχει η κατάλληλη αθλητική υποδομή, ώστε να δίνεται η δυνατότητα για τη διεξαγωγή της προπόνησης του συγκεκριμένου αθλήματος.

- να υπάρχουν καθηγητές με ειδικευση στο συγκεκριμένο άθλημα.

Κάθε αθλητικό σχολείο προσλαμβάνει μόνιμο ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, για την καλύτερη δυνατή ιατρική παρακολούθηση και υποστήριξη των μαθητών-αθλητών, ενώ ειδικά στους αθλητές-μαθητές του υψηλού αγωνιστικού αθλητισμού παρέχεται επιπρόσθετα υποστήριξη και από ειδικό επιστημονικό προσωπικό.

Με σκοπό την ανάπτυξη της ευρύτερης αθλητικής υποδομής της περιφέρειας όπου λειτουργούν τα αθλητικά σχολεία και με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση των επιτυχιών στον πρωταθλητισμό, δίδεται η δυνατότητα στα αθλητικά σχολεία να δημιουργούν ειδικά αθλητικά τμήματα μέσα σε σχολεία κανονικής φοίτησης. Στα ειδικά αυτά αθλητικά τμήματα δημιουργούνται και αναπτύσσονται μόνο αθλήματα τα οποία υπάρχουν και στα αντίστοιχα μητρικά αθλητικά σχολεία. Αρχικά οργανώνονται τμήματα αρχαρίων ώστε να υπάρξουν οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του αθλήματος, με μαθητές μικρότερης ή ίδιας ηλικίας με τους μαθητές των αντίστοιχων τάξεων του αθλητικού σχολείου. Οι επιλεγμένοι αθλητές-μαθητές των ειδικών αθλητικών τμημάτων, συμμετέχουν σε επίσημες αθλητικές σχολικές διοργανώσεις-πρωταθλήματα όπου συμμετέχουν και τα αθλητικά σχολεία.

Τα αθλητικά σχολεία έχουν δικαίωμα, έπειτα από σχετική άδεια από το ΥΠ.Ε.Ε., να δημιουργήσουν αθλητικά σωματεία με το όνομα του αθλητικού σχολείου και να λαμβάνουν μέρος στα αντίστοιχα εθνικά αθλητικά πρωταθλήματα.

Επιπλέον, τα αθλητικά σχολεία μπορούν να διεξάγουν διοργανώσεις σε τοπικό επίπεδο, σε επίπεδο νομού, μεταξύ νομών, ή και να συμμετέχουν ως καλεσμένοι σε εσωτερικές ή διεθνείς διοργανώσεις.

Οικονομική και υλικοτεχνική υποδομή της αθλητικής εκπαίδευσης

Οι απαραίτητοι οικονομικοί πόροι για τη λειτουργία (μέσα προπόνησης, αθλητική ενδυμασία, μετακινήσεις, διαιτησίες, ιατρικές εξετάσεις κτλ) και την πραγματοποίηση των διαφόρων δραστηριοτήτων (αθλητική προετοιμασία, αγώνες) των αθλητικών σχολείων, παρέχονται από το κράτος. Ταυτόχρονα δίνεται και η δυνατότητα εύρεσης χορηγών και αυτοχρηματοδότησης όπου αυτό είναι δυνατό.

Σε κάθε περίπτωση όμως όπου δεν είναι δυνατή η εύρεση οικονομικών πόρων για την κάλυψη των αναγκών λειτουργίας των αθλητικών σχολείων, οι οικονομικοί πόροι δίδονται από το κράτος έπειτα από σχετική αίτηση του σχολικού συμβούλου.

Εισαγωγή των μαθητών στα αθλητικά σχολεία

Για την εισαγωγή τους οι μαθητές-αθλητές στα αθλητικά σχολεία υποβάλλονται σε δοκιμασίες-τεστ που καθορίζονται από το υπουργείο. Δικαίωμα συμμετοχής στις δοκιμασίες έχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι μαθητές. Υπεύθυνη για την πραγματοποίηση των αθλητικών δοκιμασιών είναι η επιτροπή των εξετάσεων, που αποτελείται από τη διεύθυνση του αθλητικού σχολείου και το προσωπικό του αθλητικού σχολείου που έχουν την αντίστοιχη ειδικότητα ως εξεταστές. Για κάθε άθλημα υπάρχουν 2 ειδικευμένοι εξεταστές, ενώ στην περίπτωση που δεν υπάρχουν στο σχολείο εξεταστές

με την αντίστοιχη ειδικευση, έρχονται από την περιφέρεια ή το ΥΠ.Ε.Ε. έπειτα από σχετική αίτηση. Στους γυμναστές-εξεταστές παρέχεται έξτρα αμοιβή για την απασχόλησή τους.

Αθλητική προετοιμασία και συνθήκες διδασκαλίας

Στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση, η αθλητική προετοιμασία των μαθητών οργανώνεται με τη δημιουργία τμημάτων ανά τάξη: τμήματα αρχαρίων, προχωρημένων και υψηλών επιδόσεων.

Ο χωρισμός των τμημάτων στο αθλητικό σχολείο εξαρτάται από τον αριθμό των μαθητών, το αθλητικό-προπονητικό επίπεδό τους, από την ιδιαιτερότητα του αθλήματος, καθώς και από άλλους παράγοντες. Κάθε τμήμα έχει το λιγότερο 10 μαθητές με ελάχιστες εξαιρέσεις έως και 7 μαθητές. Η προπόνηση για την Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση διαρκεί συνήθως από 90 έως 100 λεπτά.

Στο Δημοτικό σχολείο και το Γυμνάσιο η θεωρία και η πράξη δε διαφοροποιούνται και πραγματοποιούνται ταυτόχρονα, ενώ στο Λύκειο από τις 9 ώρες αθλητικής προετοιμασίας, η μια αφιερώνεται σε θεωρητική διδασκαλία του αθλήματος.

Ο αριθμός των προπονητών εξαρτάται από το επίπεδο των μαθητών, αλλά και από το άθλημα. Πιο συγκεκριμένα:

- Σε τμήματα αρχαρίων σε κάθε τάξη υπάρχει ένας προπονητής.
- Στα τμήματα των προχωρημένων και υψηλού επιπέδου υπάρχουν δύο προπονητές.
- Στην περίπτωση της ρυθμικής γυμναστικής στα τμήματα προχωρημένων και υψηλού επιπέδου διδάσκουν δύο καθηγητές: ένας άνδρας και μία γυναίκα.

Αξιολόγηση-προαγωγή των μαθητών από τάξη σε τάξη

Για την προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη στο Γυμνάσιο και Λύκειο χρησιμοποιούνται τόσο αθλητικά όσο και εκπαιδευτικά κριτήρια. Πιο συγκεκριμένα στο Λύκειο η προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη περιλαμβάνει:

- Προαγωγικές εξετάσεις.
- Ιατρική βεβαίωση ικανότητας για συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες
- Διαγωγή (σεβασμός των κανονισμών, υπακοή).
- Επιθυμία για διάκριση (ενδιαφέρον, προσπάθεια για βελτίωση, κτλ).
- Αξιολόγηση αθλητικών ικανοτήτων και αγωνιστικής επίδοσης με κριτήρια καθορισμένα από το υπουργείο.

Η αθλητική αξιολόγηση πραγματοποιείται σε κάθε περιφέρεια από τον υπεύθυνο του κάθε αθλήματος του γραφείου φυσικής αγωγής. Οι εξετάσεις αυτές γίνονται σύμφωνα με το σχολικό πρόγραμμα και εγκρίνονται από το σχολικό σύμβουλο φυσικής αγωγής. Κάθε έξι μήνες ο μαθητής αξιολογείται στην πρακτική και θεωρητική αθλητική προετοιμασία (με άριστη επίδοση το δέκα).

Αναφορικά με τα αθλητικά κριτήρια για την προαγωγή των μαθητών στην επόμενη τάξη στο Γυμνάσιο και Λύκειο στο τέλος της χρονιάς, αυτά βασίζονται σε αθλητικές δοκιμασίες βάση καθορισμένων κριτηρίων και για συγκεκριμένο αριθμό

προβλεπόμενων θέσεων που καθορίζονται από το ΥΠ.Ε.Ε. Στην περίπτωση που δεν συμπληρώνεται ο προβλεπόμενος αριθμός θέσεων οι εξετάσεις επαναλαμβάνονται στην αρχή της επόμενης χρονιάς.

Οι επιδόσεις των μαθητών ανακοινώνονται προφορικά, παρουσία όλων των συμμετεχόντων. Η σειρά προαγωγής στην επόμενη τάξη, τηρείται αυστηρά και πραγματοποιείται σύμφωνα με το μέσο όρο των βαθμών του κάθε μαθητή.

Μαθητής ο οποίος δεν κατορθώνει να αγγίξει την κατώτερη ακαδημαϊκή επίδοση (ως κατώτερη αποδεκτή επίδοση θεωρείται ο βαθμός έξι), μεταφέρεται σε κανονικό σχολείο.

Η αθλητική αξιολόγηση είναι μια συνεχής διαδικασία η οποία πραγματοποιείται συνεχώς σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Στο Δημοτικό σχολείο, μέσα σε ένα εξάμηνο ο μαθητής βαθμολογείται 6 φορές ως προς τη θεωρητική κατάρτιση αλλά και την αθλητική επίδοση, από τις οποίες βγαίνει ένας μέσος όρος βαθμολογίας. Στο Γυμνάσιο και το Λύκειο μέσα σε έξι μήνες γίνονται τουλάχιστον δύο θεωρητικές καθώς και έξι πρακτικές αξιολογήσεις.

Οι μαθητές οι οποίοι δεν συμμετέχουν στις εξετάσεις λόγω ασθένειας, θεωρείται ότι η αξιολόγηση τους εκκρεμεί και πραγματοποιείται όσο το δυνατόν συντομότερα.

Οι μαθητές οι οποίοι δεν κατορθώνουν να αγγίξουν την κατώτερη σχολική επίδοση (ως κατώτερη αποδεκτή επίδοση θεωρείται ο βαθμός έξι), μεταφέρονται σε κανονικό σχολείο.

Οι απόφοιτοι του αθλητικού Λυκείου, έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν σε εξετάσεις (σύμφωνα με τις διατάξεις του υπουργείου) ώστε να αποκτήσουν δίπλωμα προπονητή.

Αυστραλία

Σε αντίθεση με τις ευρωπαϊκές χώρες και τα αντίστοιχα μοντέλα που λειτουργούν σ' αυτές, στην Αυστραλία δεν υπάρχει κάποιο ενιαίο σύστημα επιλογής και αξιοποίησης ταλέντων. Τα ελάχιστα αθλητικά σχολεία λειτουργούν ανεξάρτητα χωρίς την ύπαρξη κάποιας κεντρικής καθοδήγησης. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα για τον ιδανικότερο συνδυασμό αθλητισμού και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης αθλητών υψηλού αγωνιστικού επιπέδου, το οποίο συντονίζεται και εφαρμόζεται κεντρικά, με τη συμμετοχή ινστιτούτων και ακαδημιών του αθλητισμού. Οι υπότροφοι αθλητές του προγράμματος παρακολουθούνται από κορυφαίους προπονητές και απολαμβάνουν πλήρη επιστημονική υποστήριξη. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία και καταβάλλεται προσπάθεια για την ομαλή μετάβαση από την αθλητική στη φυσιολογική ζωή των αθλητών, με έμφαση στη μετέπειτα επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Το πρώτο πρόγραμμα που επιχείρησε να συνδυάσει την αθλητική σταδιοδρομία με την εκπαίδευση σχεδιάστηκε το 1990 και εφαρμόστηκε σταδιακά από το 1994. Για το σκοπό αυτό από το 1990 έως 1994 είχε προηγηθεί μια εκτενέστατη έρευνα σε 2 επίπεδα:

1. Την εξέταση διεθνών ερευνητικών αποτελεσμάτων στην κατεύθυνση της ενσωμάτωσης των αθλητών στην κοινωνία.

2. Τη μελέτη των αποτελεσμάτων διαφόρων προγραμμάτων ενίσχυσης των αθλητών από διάφορους φορείς μέχρι το 1994.

Το αποτέλεσμα της παραπάνω έρευνας ανέδειξε την ανάγκη να γίνει κατανοητό, από την πλευρά της κοινωνίας και του κράτους, ότι η ενασχόλησή των αθλητών με την προπόνηση και τον αθλητισμό είναι μια μακρόχρονη διαδικασία μάθησης και συμπεριφοράς και ότι η διαδικασία αποχώρησης από τον αθλητισμό είναι πολλές φορές τραυματική.

Η έρευνα της δεκαετίας του 80 και αρχές του 90 ασχολήθηκε περισσότερο με τη δυσκολία των αθλητών να αποκατασταθούν, μετά από τον τερματισμό της αθλητικής τους σταδιοδρομίας. Προέκυψε το συμπέρασμα ότι εάν οι αθλητές καταφέρουν να συνδυάσουν τον πρωταθλητισμό με την εκπαίδευση τους και με ταυτόχρονη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, τότε η διαδικασία ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία μετά το τέλος της σταδιοδρομίας τους θα ήταν λιγότερο επώδυνη.

Το πρόγραμμα συνδυασμού αθλητισμού-εκπαίδευσης εφαρμόστηκε λοιπόν ώστε να αντιμετωπίσει τις παραπάνω ανάγκες των πρωταθλητών. Η διεύρυνση της εφαρμογής του ενισχύθηκε και από τα πρώτα πιλοτικά αποτελέσματα που έδειξαν σημαντική άνοδο των επιδόσεων των αθλητών στα σχολεία, αλλά και της αυτοϊκανοποίησής τους και εμπιστοσύνης στον εαυτό τους. Αυτό συνοδεύτηκε και από αύξηση των αθλητικών επιδόσεων.

Το 2003 ξεκίνησε η εφαρμογή ενός ανανεωμένου προγράμματος το οποίο αντικατοπτρίζει τις ανάγκες της εποχής και είναι αρκετά πιο διευρυνμένο σε σχέση με το προηγούμενο. Το πρόγραμμα αυτό σχεδιάστηκε από το πανεπιστήμιο της νότιας Queensland και της αυστραλιανής ομοσπονδίας για το συνδυασμό αθλητισμού και εκπαίδευσης, με τίτλο «Integrated Athlete Career and Education (ACE) program» (για συντομία θα αναφέρεται στη συνέχεια με τον τίτλο ACE).

Γενικό πλαίσιο και άξονες του προγράμματος

Το πρόγραμμα αυτό συντονίζεται από μια επιτροπή και εφαρμόζεται μέσω ενός δικτύου ινστιτούτων και ακαδημιών αθλητισμού. Θεωρείται δε, ως καταλύτης στην πορεία προς την ενοποίηση-συνδυασμό της εκπαίδευσης με τον υψηλό αθλητισμό στην Αυστραλία. Το ACE συγχρηματοδοτείται κυρίως από το κράτος και τα ινστιτούτα αθλητισμού. Ένας αθλητής για να έχει δικαίωμα να συμμετέχει στο πρόγραμμα θα πρέπει να έχει λάβει υποτροφία από την ακαδημία αθλητισμού ή άλλη ομοσπονδία. Η υποτροφία αυτή επιτρέπει στους αθλητές να παρακολουθούνται από κορυφαίους προπονητές και να απολαμβάνουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες της αθλητικής και αθλητιατρικής επιστήμης. Το πρόγραμμα τρέχει σε συνεργασία με αθλητικούς επιστήμονες και ιατρούς ώστε να ανταποκρίνεται και να καλύπτει όλες τις ανάγκες των αθλητών. Το προσωπικό που εργάζεται στο ACE εμπλέκεται στον μακροχρόνιο αλλά και βραχυχρόνιο σχεδιασμό κάθε αθλήματος ώστε να κατανοούν τις ανάγκες και να παρέχουν την καλύτερη δυνατή βοήθεια στους αθλητές σε θέματα αθλητισμού, αλλά κυρίως σε θέματα επαγγελματικής αποκατάστασης.

Κάθε χρόνο συμμετέχουν 3500 αθλητές στο πρόγραμμα, το οποίο συντονίζεται σε

κεντρικό επίπεδο από την επιτροπή του ACE, η οποία και παραδίδει εξαμηνιαίες αναφορές για την πορεία του.

Η κεντρική φιλοσοφία του ACE είναι η προαγωγή μιας ισορροπημένης ενασχόλησης με τον πρωταθλητισμό από πλευράς των αθλητών, μέσω της εσωτερικής αναζήτησης, ενθάρρυνσης στη λήψη αποφάσεων και του βραχυπρόθεσμου και μακροχρόνιου σχεδιασμού. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να βελτιωθεί η ικανότητα των αθλητών να χειρίζονται τα θέματα της σταδιοδρομίας και της ζωής τους καλύτερα. Η βάση αυτής της προσέγγισης έγκειται στην άποψη ότι κάθε άνθρωπος διαθέτει κατάλληλα ψυχικά εσωτερικά χαρίσματα ώστε να καταστρώσει ένα εξατομικευμένο πρόγραμμα με το οποίο θα δράσει στη ζωή του. Αυτή η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των αθλητών στον εαυτό τους σε θέματα πέραν της αθλητικής τους σταδιοδρομίας, λαμβάνει υπόψη ότι ο αθλητής λειτουργεί μέσα σε ένα σύστημα το οποίο επηρεάζεται από την κοινωνία, το περιβάλλον και την οικογένεια.

Το αντικείμενο του προγράμματος ACE είναι να παρέχει τις ίδιες υπηρεσίες σε όλη την Αυστραλία οι οποίες θα βοηθούν τους αθλητές υψηλού επιπέδου να ενισχύσουν την εκπαίδευσή τους, αλλά και τις επαγγελματικές και προσωπικές τους ικανότητες, ενώ ταυτόχρονα «κυνηγούν» τη διάκριση και επιτυχία στον αθλητισμό. Αυτό επιτυγχάνεται με τις ακόλουθες 7 στρατηγικές:

1. Εξατομικευμένη αξιολόγηση αθλητών: παρέχει μια διαρθρωμένη διαδικασία μέσα από την οποία αναγνωρίζονται και κατανοούνται οι εκπαιδευτικές, προσωπικές και επαγγελματικές ανάγκες του κάθε αθλητή.
2. Σεμινάρια προσωπικής ανάπτυξης: παρέχει στους αθλητές υψηλού επιπέδου εκπαίδευση για την ανάπτυξη των προσωπικών τους δεξιοτήτων.
3. Ενιαίος εθνικός σταθερός σχεδιασμός σταδιοδρομίας και εκπαίδευσης: χρησιμοποιεί ένα ενιαίο πλάνο το οποίο εφαρμόζεται σε όλη την επικράτεια με στόχο να παρέχει στους αθλητές να διαχειρίζονται από μόνοι τους τις διάφορες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους ανάγκες
4. Επιχειρήσεις, εκπαίδευση και μαζικός αθλητισμός: ενισχύει την ενασχόληση και παρέχει ευκαιρίες στους αθλητές να ασχοληθούν με τον επιχειρηματικό τομέα ή την εκπαίδευση και την τοπική κοινωνία.
5. Πρόγραμμα μετεξέλιξης: ενισχύει τους αθλητές σε θέματα σταδιοδρομίας και εκπαίδευσης όταν διέρχονται φάσεις όπου πρέπει να λάβουν κρίσιμες αποφάσεις.
6. Ανάπτυξη του προγράμματος: έχει στόχο τη συνεχή ανάπτυξη του ίδιου του προγράμματος ACE μέσω της συνεχούς εκπαίδευσης των στελεχών του σε ερευνητικά δεδομένα, διεθνείς πρακτικές και νέες εξελίξεις.
7. Ενσωμάτωση προγραμμάτων: έχει σαν στόχο τον συντονισμό του προγράμματος ACE με άλλα προγράμματα τα οποία έχουν παρόμοιους στόχους και εφαρμόζονται κυρίως από το ινστιτούτο αθλητισμού της Αυστραλίας, κρατικά ινστιτούτα και ακαδημίες αθλητισμού.

Για να διασφαλιστεί η σταθερή εφαρμογή του προγράμματος από κατάλληλο προσωπικό, θεσπίστηκε το 1996 το μεταπτυχιακό δίπλωμα στην αθλητική σταδιοδρομία και οργάνωση της εκπαίδευσης μέσω της συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Το πρόγραμμα παρέχεται από το πανεπιστήμιο της Βικτόρια και μέσω του διαδικτύου. Τελευταία δε, έχει μετονομασθεί σε δίπλωμα συμβουλευτικής υποστήριξης σταδιοδρομίας για αθλητές υψηλού επιπέδου.

Το πρόγραμμα είχε μεγάλη απήχηση και στη διεθνή κοινότητα, καθώς υιοθετήθηκε από το Ινστιτούτο Αθλητισμού της Μεγάλης Βρετανίας και Νέας Ζηλανδίας ενώ κομμάτια του μπορούν να εντοπιστούν και σε προγράμματα που εφαρμόζονται σε διάφορες χώρες της Αμερικής, Ευρώπης, Νότιας Αφρικής και Ασίας. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσεται ένα δίκτυο αναγνωρισμένων και εξειδικευμένων συμβούλων των αθλητών. Στην Αυστραλία δημιουργήθηκε η Εταιρία των Συμβούλων Αθλητών Υψηλού Επιπέδου.

Αξιολόγηση του προγράμματος

Το 1998, το πανεπιστήμιο του Queensland εφάρμοσε ένα εθνικό πρόγραμμα αξιολόγησης του προγράμματος σε 897 αθλητές. Τα κύρια αποτελέσματα της αξιολόγησης ήταν τα εξής:

- Το πρόγραμμα αξιολογήθηκε θετικά με την έννοια της εφαρμογής ενός συστηματικού προγράμματος για αντιμετώπιση του προβλήματος.
- 87% των αθλητών αναγνώρισαν την ανάγκη ύπαρξης του προγράμματος
- το 89% των αθλητών ήταν ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα.

Οι κυριότερες προτάσεις της έρευνας αυτής ήταν:

- Να αναπτυχθεί μια εθνική βάση δεδομένων, ώστε να είναι εύκολη η παρακολούθηση των αθλητών όταν αλλάζουν διαμονή.
- Να αναπτυχθούν ευέλικτα υλικά διδασκαλίας που χρησιμοποιούνται στα σεμινάρια των αθλητών.
- Να αναπτυχθεί ένας πιο ευέλικτος τρόπος αξιολόγησης των αθλητών μέσω του τηλεφώνου ή άλλου μέσου.

Το μέλλον και η πρόκληση του προγράμματος

Με την εφαρμογή του προγράμματος έχει ταυτόχρονα ξεκινήσει και μια εκστρατεία ενημέρωσης των αθλητών για την χρησιμότητά του. Αυτό δεν είναι μια εύκολη υπόθεση, αφού οι ιδιαιτερότητες των αθλητών και των αθλημάτων απαιτεί μια ευέλικτη στρατηγική. Αυτό οδήγησε πολλές φορές σε αναγκαστικές τροποποιήσεις του προγράμματος, κάποιες από τις οποίες ήταν επιτυχείς ενώ άλλες δεν έφεραν αποτέλεσμα.

Σε σχέση με το μέλλον, υπάρχουν 2 κύριες προκλήσεις:

- Να διατηρηθούν όλες οι σημαντικές βελτιώσεις οι οποίες επήλθαν με την εφαρμογή του προγράμματος εδώ και 8 χρόνια.
- Να επιτευχθεί ο συνδυασμός του προγράμματος με τα αντίστοιχα των ομοσπονδιών με απώτερο στόχο το πρόγραμμα να εφαρμόζεται από αυτές.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάγκη για μια ειδική αντιμετώπιση των νεαρών ταλαντούχων αθλητών έχει αναγνωριστεί σχεδόν από όλες τις χώρες. Κατά το παρελθόν η αντιμετώπιση του προβλήματος επιχειρήθηκε με την ανάπτυξη συστημάτων αθλητικών σχολείων κεντρικά καθοδηγούμενων (κυρίως στα κράτη του Ανατολικού μπλοκ). Σήμερα, τα επικρατέστερα σύγχρονα συστήματα χαρακτηρίζονται από τη χαλαρή δομή της συγκρότησης του όλου συστήματος, καθώς και το μεγάλο βαθμό αυτονομίας τους. Συγκεκριμένα, τα ακόλουθα συμπεράσματα μπορούν να εξαχθούν για κάθε χώρα:

Σοβιετική Ένωση

Στη Σοβιετική Ένωση λειτουργούσαν σχολεία με ειδικά προγράμματα αθλητικής διευκόλυνσης, αυτόνομα αθλητικά σχολεία και αθλητικά σχολεία-οικοτροφεία. Στόχος τους ήταν να δημιουργήσουν μαθητές-αθλητές που θα διακρίνονταν σε διεθνείς αγώνες. Το όλο σύστημα βασίστηκε στην ιδέα ότι το αθλητικό ταλέντο είναι ίσο με το ταλέντο στα μαθηματικά ή τη μουσική. Σε γενικές γραμμές τα σχολεία λειτουργούσαν σε ολόημερη βάση. Δυστυχώς ή έλλειψη επίσημων αναφορών και πηγών από την τέως Σοβιετική Ένωση δε μας επιτρέπει να γνωρίζουμε περισσότερα για το σύστημα αθλητικών σχολείων της χώρας αυτής.

Ανατολική Γερμανία

Η λειτουργία αθλητικών σχολείων στην Ανατολική Γερμανία αποτέλεσε μέρος ενός ευρύτερου (κεντρικά ελεγχόμενου) συστήματος ανίχνευσης-αξιοποίησης ταλέντων. Κεντρικό ρόλο στο αθλητικό σύστημα κατείχαν τα αθλητικά σχολεία, τα προπονητικά κέντρα και τα αθλητικά σωματεία. Υπήρχε ενιαίος προπονητικός και αγωνιστικός σχεδιασμός μέσω του οποίου θεσπίζονταν τα κριτήρια για την είσοδο των αθλητών σε προπονητικά κέντρα και σε αθλητικά σχολεία. Συνολικά λειτουργούσαν είκοσι αθλητικά σχολεία ενώ η φοίτηση ήταν «υποχρεωτική» για αθλητές επιδόσεων. Ο χωρισμός των τάξεων πραγματοποιούνταν κατά άθλημα, ενώ η συχνότητα της προπόνησης κυμαίνονταν μεταξύ 5-10 Π.Μ./εβδομάδα. Με τη βελτίωση των επιδόσεων αυξάνονταν η σημασία της αθλητικής δραστηριότητας και μειώνονταν ο ρόλος του σχολείου. Σημαντικοί άξονες ήταν η θεσμική εκπαίδευση των προπονητών, η ολόπλευρη προπονητική και αγωνιστική καθοδήγηση των αθλητών, η κεντρική κατοχύρωση (κρατική) των βασικών προϋποθέσεων της λειτουργίας του όλου συστήματος, η πολύ υψηλή κοινωνική εκτίμηση και αποδοχή των αθλητών υψηλών επιδόσεων και η στενή και διαρκής σύνδεση του σχολικού με τον εξωσχολικό αθλητισμό.

Βουλγαρία

Ο κύριος στόχος του αθλητικού σχολείου ήταν η προετοιμασία αθλητών υψηλού επιπέδου με πολύπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Το αθλητικό σχολείο ιδρύοταν από το Υπουργείο Παιδείας σε πόλεις με παράδοση στο συγκεκριμένο άθλημα και κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή. Η εισαγωγή των υποψηφίων γίνονταν μετά από διαγωνισμό σε αθλητικές δοκιμασίες, στη βάση κριτηρίων που όριζαν οι αντίστοιχες αθλητικές ομοσπονδίες. Ο μακρόχρονος εκπαιδευτικός κύκλος άρχιζε από την πέμπτη

τάξη Δημοτικού μέχρι το Λύκειο και γίνονταν σε συνθήκες οικοτροφείου. Η καθοδήγηση και ο έλεγχος της εκπαιδευτικής-προπονητικής διαδικασίας διεξάγονταν σε εθνικό και περιφερικό επίπεδο. Το διδακτικό έτος περιελάμβανε 48 εβδομάδες προπόνησης. Τα υπόλοιπα μαθήματα του σχολείου ήταν σύμφωνα με αυτά που προέβλεπε το Υπουργείο Παιδείας για τα κανονικά σχολεία.

Φινλανδία

Το σύστημα που εφαρμόζεται στη Φινλανδία θεωρείται ως ένα από τα καλύτερα στον κόσμο. Ο συντονισμός του συστήματος πραγματοποιείται από το Υπουργείο Εκπαίδευσης με τη συμμετοχή των ομοσπονδιών αθλητισμού. Η διαχείριση των αθλητικών σχολείων ανήκει στην τοπική αυτοδιοίκηση και τα σχολεία. Το κάθε αθλητικό σχολείο διαθέτει εξειδίκευση σε ορισμένα αθλήματα ενώ η προπόνηση των μαθητών-αθλητών πραγματοποιείται κυρίως σε κοντινές εγκαταστάσεις (εκτός σχολείου), με μέσο όρο μετακίνησης από 1 έως 5 λεπτά. Στα αθλητικά σχολεία της Φινλανδίας η προπόνηση είναι αποδεκτή ως αντικείμενο μάθησης και λαμβάνει χώρα εντός των ωρών λειτουργίας του σχολείου. Η ευελιξία του προγράμματος σπουδών δίνει το δικαίωμα στο μαθητή να ολοκληρώσει την εκπαίδευση του στον χρόνο που αυτός/ή επιθυμεί. Η υψηλή συγκομιδή μεταλλίων από αθλητές/τριες των αθλητικών σχολείων της Φινλανδίας είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακή, αποδεικνύοντας την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του συστήματος.

Σκωτία

Δεν υπάρχουν αθλητικά σχολεία. Η ανάπτυξη του αναπτυξιακού αθλητισμού διεξάγεται μέσω μιας υψηλής χρηματοδότησης όλων των σχολείων. Παράλληλα, εφαρμόζονται και δυο αναπτυξιακά προγράμματα τα οποία έχουν στόχο την ανάπτυξη μαζικού αθλητισμού και αθλητικών υποδομών, παρά τη αντιμετώπιση του προβλήματος της ανάπτυξης-αξιοποίησης νεαρών ταλαντούχων αθλητών.

Ρουμανία

Τα αθλητικά σχολεία της Ρουμανίας λειτουργούν κάτω από την κεντρική καθοδήγηση και χρηματοδότηση του κράτους. Σε κάθε σχολείο υπάρχει μόνιμο ιατρικό προσωπικό ενώ ειδικά στους αθλητές-μαθητές υψηλού επιπέδου παρέχεται επιπρόσθετα υποστήριξη και από ειδικό επιστημονικό προσωπικό. Επίσης σε σχολεία κανονικής φοίτησης λειτουργούν ειδικά αθλητικά τμήματα που συντονίζονται από κοντινά (μητρικά) αθλητικά σχολεία. Η εισαγωγή των μαθητών στα αθλητικά σχολεία γίνεται με δέσμη δοκιμασιών που καθορίζονται ενιαία από το υπουργείο. Σε κάθε τάξη, η αθλητική προετοιμασία των μαθητών οργανώνεται σε τμήματα αρχαρίων, προχωρημένων και υψηλών επιδόσεων. Η αξιολόγηση των μαθητών είναι διαρκής και αποτελείται από θεωρία και πράξη (αθλήματα).

Αυστραλία

Δεν υπάρχει ένα ενιαίο σύστημα αθλητικών σχολείων. Αντίθετα, εφαρμόζεται ένα πρόγραμμα με στόχο τον ευνοϊκότερο συνδυασμό αθλητισμού και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης το οποίο συντονίζεται και εφαρμόζεται κεντρικά με τη συμμετοχή

ινστιτούτων και ακαδημιών του αθλητισμού. Οι υπότροφοι αθλητές παρακολουθούνται από κορυφαίους προπονητές και απολαμβάνουν πλήρη επιστημονική υποστήριξη. Η κεντρική φιλοσοφία του προγράμματος είναι η προαγωγή μιας ισορροπημένης ενασχόλησης με τον πρωταθλητισμό από πλευράς των αθλητών, μέσω της εσωτερικής αναζήτησης, ενθάρρυνσης στην λήψη αποφάσεων. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται να βελτιωθεί η ικανότητα των αθλητών να χειρίζονται τα θέματα της σταδιοδρομίας και της ζωής τους καλύτερα.

Συνοψίζοντας, διαπιστώνεται ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές αλλά και κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ των συστημάτων που εφαρμόζονταν στο παρελθόν και των αντίστοιχων σύγχρονων. Επιγραμματικά αυτά είναι:

Σημαντικότερα χαρακτηριστικά των παλαιότερα εφαρμοζόμενων συστημάτων

- Σε ορισμένες χώρες (π.χ. Σοβιετική Ένωση, Αν. Γερμανία, Βουλγαρία) επικρατούσε η κεντρική καθοδήγηση και ο έλεγχος. Η προπόνηση, η αξιολόγηση και οι αγώνες καθορίζονταν και αξιολογούνταν κυρίως κεντρικά. Η κεντρική αυτή καθοδήγηση θεωρήθηκε ως καθοριστικός παράγοντας της επιτυχίας των συστημάτων.
- Η οργάνωση και εφαρμογή της προπονητικής και εκπαιδευτικής διαδικασίας γίνονταν από κοινού από διοικητικά όργανα της εκπαίδευσης και ομοσπονδίες αθλητισμού. Για το λόγο αυτό, υπήρχε σύνδεση της προπονητικής διαδικασίας στα αθλητικά σχολεία με αυτής εκτός σχολείου.
- Υπήρχε ενιαίος προπονητικός-αγωνιστικός σχεδιασμός για κάθε άθλημα χωριστά.
- Σε αρκετές χώρες ορισμένα από τα αθλητικά σχολεία λειτουργούσαν ως οικοτροφεία (Σοβιετική Ένωση, Βουλγαρία, Ανατολική Γερμανία), στα οποία φοιτούσαν αθλητές από απομακρυσμένες περιοχές ή συγκεντρώνουν αθλητές συγκεκριμένων αθλημάτων.
- Σταδιακά επικράτησε η όσο το δυνατόν νωρίτερα έναρξη της προπονητικής διαδικασίας, με την υψηλότερη δυνατή επιβάρυνση (Αν Γερμανία, Βουλγαρία).
- Η αθλητική επίδοση δεν αποτελούσε το μοναδικό κριτήριο αξιολόγησης των αθλητών. Υπήρχε ένα σύνολο από διαφορετικά κριτήρια (δεκτικότητα προπονητικών επιβαρύνσεων, θέληση για προπόνηση-διάκριση κτλ).
- Υψηλή κοινωνική εκτίμηση και αποδοχή των αθλητών υψηλών επιδόσεων (κυρίως στις χώρες της ανατολικής Ευρώπης).

Σημαντικότερα χαρακτηριστικά σύγχρονων συστημάτων

- Αρκετές χώρες δεν έχουν να παρουσιάσουν κάποιο ενιαίο σύστημα αθλητικών σχολείων (Σκωτία, Αυστραλία).
- Τα αθλητικά σχολεία σε μεγάλο βαθμό είναι αυτόνομα, αποφασίζουν αυτά για το προσωπικό τους και για το πρόγραμμά τους.
- Παρόλο που σε κάποιες χώρες όπως η Αυστραλία δεν υπάρχουν εξειδικευμένα αθλητικά σχολεία, παρέχεται εξατομικευμένη επιστημονική υποστήριξη στους νεαρούς αθλητές.
- Σε ορισμένες χώρες (Αυστραλία, Φινλανδία) δίνεται μεγάλη έμφαση όχι μόνο στην αθλητική προετοιμασία των αθλητών αλλά και στην μετέπειτα επαγγελματική τους αποκατάσταση.
- Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να ολοκληρώσουν την ακαδημαϊκή τους εκπαίδευση σύμφωνα με τις αγωνιστικές τους υποχρεώσεις.

- Σε γενικές γραμμές τα αθλητικά σχολεία δε διαθέτουν τις δικές τους εγκαταστάσεις. Λειτουργούν κοντά σε αθλητικές εγκαταστάσεις που ανήκουν σε τοπικές αυτοδιοικήσεις και τις οποίες χρησιμοποιούν.
- Οι μαθητές-αθλητές είναι αναγκασμένοι να μετακινούνται για να φθάσουν στους προπονητικούς χώρους (ενώ καταβάλλεται προσπάθεια η μετακίνηση αυτή να είναι όσο το δυνατό συντομότερη).

Κοινά χαρακτηριστικά των συστημάτων μεταξύ των εξεταζόμενων χωρών

- Βάση όλων των εξεταζόμενων συστημάτων είναι η αναγνώριση και η αντιμετώπιση του αθλητικού ταλέντου ως ένα χαρισματικό άτομο, που πρέπει να αξιοποιηθεί.
- Σκοπός των αθλητικών σχολείων ο ιδανικότερος συνδυασμός της μαθησιακής με την αθλητική εκπαίδευση.
- Αυστηρή επιλογή των εισακτέων μαθητών, με θέσπιση αυστηρών κριτηρίων για την εισαγωγή τους και έλεγχος της ετήσιας προόδου με συγκεκριμένα κριτήρια.
- Ίδρυση και λειτουργία αυτόνομων αθλητικών σχολείων.
- Τα αθλητικά σχολεία έχουν σημαντική αναγνώριση στην κοινωνία, η οποία προέρχεται κυρίως από τις διακρίσεις των αθλητών – μαθητών τους.
- Αναγνωρίζεται η ανάγκη για την επιστημονική υποστήριξη των αθλητών υψηλού επιπέδου.

Βασικές διαφορές μεταξύ των παλαιών και σύγχρονων συστημάτων

- Σε αρκετές από τις εξεταζόμενες χώρες (Σοβιετική ένωση, Γερμανία) παρά την προηγούμενη αποδοτική λειτουργία τους, λόγω πολιτικών και κοινωνικών αλλαγών, τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει κάποιο ενιαίο σύστημα επιλογής και αξιοποίησης των αθλητικών ταλέντων και ο θεσμός των αθλητικών σχολείων έχει παύσει ή ατονήσει σημαντικά.
- Τα περισσότερα σύγχρονα συστήματα παρουσιάζουν ως κοινό χαρακτηριστικό μια ελαστικότερη μορφή λειτουργίας και μεγαλύτερο βαθμό αυτονομίας των αθλητικών σχολείων σε αντίθεση με παλαιότερα συστήματα.
- Στα σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα (όπως αυτό της Φινλανδίας) η ακαδημαϊκή εκπαίδευση θεωρείται το ίδιο σημαντική με την αθλητική, σε αντίθεση με ότι ίσχυε κατά το παρελθόν όπου η ακαδημαϊκή εκπαίδευση είχε δευτερεύοντα ρόλο.
- Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβάλλεται στα σύγχρονα συστήματα για την ομαλή μετάβαση των αθλητών από την αθλητική στη φυσιολογική ζωή, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μετέπειτα επαγγελματική τους αποκατάσταση μέσω της κατάλληλης εκπαίδευσης και επιμόρφωσης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- A.I.S. (2003). *Australian institute of sport. Australian sport web*. Retrieved, from the World Wide Web: www.ais.org.au/structure.htm.
- Anderson, D. (1998). *Lifeskill intervention programs for elite athletes*. Unpublished Masters Thesis.
- Brunner, R., & Tabachnik, B. (1990). *Soviet training and recovery methods*. Pleasant Hill, CA: Sport Focus Publishing.
- Ehrich, D. (1981). Leistungssport in der DDR unter besonderer Beruecksichtigung der Talentsuche und Talentfoerderung. *Die DDR Breiten und Spitzensport*. Muenchen.

- Flanagan, J. (2003). Προσωπική επικοινωνία. National Coordinator of ACE program.
- Gulbin, J. (2003). National Talent Search Coordinator Australian Institute of Sport. Retrieved, from the World Wide Web: www.ais.org.au/talent.
- Harmel, M. (1984). Zur Entstehung und Entwicklung der Spartakiadebewegung der DDR. *Theorie und Praxis der Koerperkultur*, 33(6), 463-469.
- Hartley, G. (1988). A comparative view of talent selection for sport in two socialist states - the USSR and the GDR - with particular reference to gymnastics, *The Growing Child in Competitive Sport. Leeds* (pp. 50-56): The National Coaching Foundation.
- Jarver, J. (1981). Procedures of Talent Identification in the USSR. *Modern athlete and coach*, 19(1), 3-6.
- Kirov, C., & Wille, U. (1984). Spartakiadebewegung im Zeichen des 35 Jahrestages der DDR. *Theorie und Praxis der Koerperkultur*, 33(6), 408-411.
- Klein, H. (1985). *Stand, Probleme und Entwicklungstendenzen der Foerderung besonders begabter Kinder und Jugendlicher in der DDR. Vortrag auf dem Weltkongress fuer "Hochbegabte und talentierte Kinder"*. Hamburg.
- Kreutzer, A. (1986). Einheitliche Sichtung und Auswahl (ESA) als systematische, Talentsuche in der DDR. *Leistungssport*, 16(4), 40-41.
- Longdon, B. (1995). Thoughts on developing young talent. *Athletics Coach*, 3(29), 25-28.
- Mocker, K. (1988). Aspekte der Talentfoerderung in der DDR. *Deutsche Vereinigung fuer Sportwissenschaft, Dvs-Protokolle*. In H. Marees (Ed.), *Die Talentproblematik im Sport (Band 30: Clausthal-Zellerfeld)*.
- National ACE program (2003). Retrieved from the World Wide Web: www.ais.org.au/ace
- Preising, W. (1989). Children in sport: a European perspective. *Sports Coach*, 3(12), 27-31.
- Thomson, I., & Fairweather, D. (2000). *Sports schools in Finland: Report of a study visit, September 1999*. Edinburgh: sportscotland.
- Ullrich, K. (1983). *Spartakiademosaik*. Berlin (Ost).
- Wonneberger, G. (1982). *Koerperkultur und Sport in der DDR*. Berlin (Ost).
- Κανονισμός για την αθλητική προετοιμασία των μαθητών του ενιαίου μέσου πολυτεχνικού σχολείου με αθλητικό προφίλ. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αρ. 41:27/05/1986.
- Κανονισμός για την οργάνωση των αθλητικών σχολών στη Λαϊκή Δημοκρατία της Βουλγαρίας. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αρ. 38:16/05/1986.
- Ειδικός κανονισμός οργάνωσης και λειτουργίας αθλητικής εκπαίδευσης για Σχολεία-Λύκεια και τάξεις με αθλητικό πρόγραμμα (1995). Υπουργείο Εκπαίδευσης και Έρευνας-Γενική διεύθυνση για την προπανεπιστημιακή εκπαίδευση.

ATHLETIC SCHOOLS IN THE INTERNATIONAL CONTEXT

Abstract

The idea for special treatment of young talented athletes has started since the middle of 19th Century. The most famous systems are those of ex- Soviet Union, Easter Germany, Romania, Bulgaria, Sweden and Finland. In the Eastern European Countries and the Soviet Union, the identification process of talented student - athletes started from the early stages of the primary school where selected athletes were sent to sport schools, academies or residential sport schools. A basic characteristic of this system has been the presence of universal policy of the training process for all schools, through a centrally driven process and a continuous link between inside- and outside- school sport organisations. One of the most famous systems of sport schools is applied in Finland. This is characterised by de-centralisation, specialisation of each school in specific sports, easy access of students to schools and high financial support. An interesting approach is applied in Australia which is characterised by the absence of a universal system of sport schools; instead there is a special program applied, aiming to assist young athletes to combine sports with academic education. In conclusion, the present review shows that the bases of a modern sport schools system is the acknowledgement of the talented athlete as a gifted individual who should be given the nessessary opportunities for development, the strict school entry criteria process, the foundation of independent sport schools and the need for continuous scientific support of elite level young athletes.

Key words: athletic schools

Στοιχεία επικοινωνίας

Βασίλης Γεροδήμος
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού
Καρυές 42100, Τρίκαλα
Τηλ.: 2431047005
e - mail: bgerom@pe.uth.gr